

DEBRECZEN

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
József kir. herceg-utca 1. (Bika-bérház)
Telefon: 17-52 és 27-89 (6 mellékállomás)

KELETMAGYARORSZAGI NAPLÓ
XX. évf. 137. sz. 1943. június 19 szombat

Előfizetési ár: havonta 3.80 P, negyed-
évre 11.— pengő. — Egyes szám ára:
hétköznap 16 fillér, vasárnap 30 fillér

Az egész országban lelkesen ünnepelték a Kormányzó Urat 75. születésnapján, Debrecen város az évforduló emlékezetére 10 hadiárva neveltetését vállalta

Magyar hitvallás

Kállay Miklós miniszterelnök rádióbeszédben
köszöntötte Kormányzó Urunkat
75. születésnapján

Kállay Miklós miniszterelnök tegnap este a rádió hullámain át az egész nemzet nevében köszöntötte a Kormányzó Urat. A miniszterelnök rádióbeszéde így hangzott:

Főméltóságos Kormányzó Úr! Az ország és minden hí magyar hódolatát és szeretetét tolmácsolom ma 75. születésnapján. Főméltóságú Urunk megiltotta az ünneplést, az üdvözlést, a szeretetnek, a tisztelgetésnek minden külső megnyilatkozását, de nem tilthatta meg a magyar lelkek ünneplését. Így van ma az egész országban, ennek tolmácsolása szerény szavam.

Szavam pedig, ha Főméltóságodhoz szól, ha örömet és megértést keres és akar adni, nem szólhat másról, mint magunkról, az egész nemzetről, mert tudom, hogy csak ezt akarja hallani, értékét ennek látja. Amikor a mai napon minden Magyar gondolata Főméltóságodhoz száll, mert szereti, mert szívébe zárta, mert minden bizalma reménye csak az ősszeomlott magyar világ újjáteremtőjének, a közel 25 éves böles államfőnek, magyar milliók visszahozójának szól, de annak is, hogy ez az egész nagy nemzet sokféle tagozódó, sokféle képpen gondolkodó, minden, de minden magyar az egységét Kormányzó Urában találta és találja meg, mert fajtájában a legmagyarabb, mert lelkében a legtisztább és szívébe zár mindent, ami jó és előkelő, szegény és rászoruló, ha tiszta és magyar. Aki őt megérti, az a magyart is megérti. A magyar egyéni és büszke, a barátának mindent felajánl, életét, kincsét, szívét. — Még az ellenféllel is nemes és lovagias, de soha, soha senkinek szolgája nem lesz.

Itt ezen a földön megtört keletnek minden inváziója, amióta mi állunk itt őrt. Vitézül harcoltak velünk együtt más népek is, de csak mi nem adtuk meg magunkat soha. Irthattak, de szolgák nem lettünk, ezt tudja meg mindenki, aki a mi földünkre veti szemét, mert ami nem sikerült Trianonban, az nem fog soha megtörténni.

1918 nekünk Horthy Miklóst adott és a nemzet úgy ráta le magáról az összeomlást, az árulást, elbukást s az ellenségnek harapófogókat, hogy már alig is emlékezünk rájuk. Hol van már mindez, de él a nemzet, magura a magyar és él, élen áll rendíthetetlen, változatlan testi és lelki fiatalágában a Vezér. a

75 éves Horthy Miklós, a Kormányzónk!

Nézétek, amikor köztetek jár magyarok, tekintetek a szemébe, hallgassátok meg szavát, milyen fiatal, milyen határozott, milyen böles!

Nincsenek fiatal nemzetek és öreg nemzetek, csak örök nemzetek vannak, vagy eltűnő tisztavirág életűek.

Az örök életű magyarság fiatal erejének, lelkének megtestesülése, megszemélyesítője Horthy Miklós — amikor őt ünnepezzük, magunkat becsüljük — amikor őt köszöntjük, magunk mellett teszünk hitvallást.

Hitvallást tenni magunk mellett ma a legnagyobb kötelesség. Hogy itt, ahol állunk, mi vagyunk az ezeréves vezetők — a mi népünk, a fajtánk, a legdolgosabb, legbecsületesebb, hogy mi kaptunk a legtöbb nyugat szelleméből, de adtunk is a legtöbbet, ezt tudni, hinni és hirdetni magyar hitvallás.

Főméltóságú Uram! Legkülömbnek közülünk a büszke magyarok hódolatát hozom, segítsé meg az Isten, mert ha megsegíti, bennünket is megsegített. Életét, egészségét tartja meg, mert ezt nekünk tartja, ennek a nemzetnek, amelynek visszatért részein most megkondulnak a harangok, hogy szavaimat befejezzék és szónál jobban szálljon a hangjuk mindenüvé, ahol magyar él s vigyék a híret, hogy ma ünnep van nálunk, a magyarság, a becsület, az igazságosság, az erő, a jövő ünnepe, mert 75 éves Horthy Miklós és épp oly hittel és megingathatatlan elszánttsággal halad ma a nemzet élen, mint ahogy 25 évvel ezelőtt tett fogadalmat: hogy ez a nemzet újra nagy lesz, mindig magyar lesz!

Megtartotta — most is így lesz! Az Isten áldja meg!

A miniszterelnök rádióköszöntője után a Himnusz és Rákóczi-induló hangjai csendültek fel, majd megkondultak Magyarország különböző városai harangjai. A harangok köszöntő szavát vitéz Somogyvári Gyula tolmácsolta.

Angol csapatösszevonások Szíriában, a török határ közelében

Lemondott az emigráns jugoszláv kormány a szovjet elégedetlensége miatt

A Vezuv környékét bombázták angolszász repülőgépek, angol hajók ágyúzták a szicíliai partokat

Göbbels: A légi terrort terrorral fogjuk megtörni

A külpolitikai hírek sorában legérdekesebb az, amely az emigráns „jugoszláv” kormány lemondásáról szól. Már a második emigráns kormány jut olyan válságba, amely mögött a szovjet áll. Alig simították el a lengyel emigráns kormány és a szovjet közötti feszültséget, ime most a szerbekkel játszódik le hasonló konfliktus.

Londoni jelentés adja tudtul, hogy Jovanovics tanár, a londoni délszav kormány miniszter elnöke benyújtotta lemondását Péter exkirálynak. A király a lemondást elfogadta, egyidejűleg felhatalmazta Jovanovicsot, hogy nyilatkozatot tegyen „Jugoszlávia” jelenlegi és háború utáni politikájáról.

A NTI londoni jelentése azt közli, hogy a jugoszláv exkormány lemondása — beavatott körök értesülése szerint — külpolitikai nézeteltérések miatt következett be.

A Jovanovics-kormány és a szovjetkormány között már hosszabb ideje leplezetlen feszültség állott fenn Mihajlovics tábornok hadügyminiszter személye miatt. Mihajlovics irányítja a szerbiai orvlövészek harcát és Moszkva nem nézte jó szemmel, hogy állandóan ellenséges magatartást tanúsít az orvlövészek kommunista érzelmű csoportjai irányában.

Február 23-án a szovjet kormány jegyzéket intézett a jugoszláv exkormányhoz és kifejezésre juttatta elégedetlenségét Mihajlovics tábornok személyével.

Azóta állandó feszültség volt észlelhető és a jugoszláv exkormány és a moszkvai kormány között, mert Jovanovics miniszterelnök nem volt hajlandó levonni a szovjet tiltakozó jegyzékének következményeit és továbbra is ragaszkodott hadügyminisztere személyéhez.

A Jovanovics-kormány pénteken reggel közismertté vált meglepetésszerű lemondása, ezek szerint tehát azt jelenti, hogy a kulisszák mögött működő

erőknek mégis csak sikerült keresztülvinniük a jugoszláv exkormány és Moszkva között fennálló feszültséget tehát a kormány lemondásával akarják kiküszöbölni.

A Jovanovics-kormány lemondásáról kiadott félhivatalos kommentár is nyíltan megmondja, hogy a lemondás azért következett be, mert a kormány néhány tagja azon a véleményen volt, hogy a lemondás megkönnyítené olyan új politikai vezetés kialakítását, amely szorosabb együttműködést juttatna érvényre az összes szövetséges államokkal és nemcsak nyugati államokkal, mint eddig Londonban úgy tudják, hogy a jugoszláv exkormány a legközelebb időn belül újból megalakul. Lehetségesnek tartják, hogy az új miniszterelnök horvát származású lesz. Jovanovics tudvalévőleg szerb volt.

MI TÖRTÉNIK A KÖZEL-KELETEN,

e felé a kérdés felé irányul most a figyelem a hadihelyzetet illetően. Egyelőre csak a jelentéseket lehet felsorolni minden kommentár nélkül.

Ankarai jelentés szerint Szíria északi határterületét mintegy száz kilométernyi mélységben, továbbá a libanoni partvidék több szakaszát katonai őrvezetnek nyilvánították. Ezen a területen tilos a tartózkodás külföldiek számára és tilos minden polgári közlekedés. Még a látványosságok látogatása is megszakadt Szíriával és Libanonnal. Másrészt híre jár, hogy jelentékeny, főként angol csapatösszevonások történnek a török határ közelében. A határ szigorú katonai ellenőrzés alatt áll.

Az NST ankarai jelentése szerint a Törökországgal szomszédos szíriai határvidéken angol részről újabb rendszabályokat léptettek életbe. Nemesak a határ-átjárókat helyezték szigorú ellenőrzés alá, hanem az egész határvidéket is. Egyes határszakaszokat tilos területnek nyilvánították és akiket ilyen

területen találnak, előzetes felszólítás vagy figyelmeztetés nélkül agyonlövők. Aleppóban kémkedés gyanúja miatt letartóztaltak számos arabot és a damaszkuszi börtönbe vitték őket. Egész Aleppóban sorozatosan folynak a házkutatások és majdnem mindenkitől elveszik a határ-átjárási igazolványt. A polgári lakosság az elterjedt hírek szerint rövidesen köteles lesz beszovalgatni rádiókészülékét az angol katonai hatóságoknak. Automobilokba szerelt rádiók használatát már régebben tiltották.

Egy újabb jelentés szerint esütörtökön felfüggesztették a Szíria és Törökország között létesített határzár. A Taurus-expressz Szíria irányában újra rendszeresen közlekedik.

AZ IRAKI MINISZTERELNÖK HARCBAVETÉSÉRŐL BESZÉLT

Nuri Szaid iraki miniszterelnök esütörtökön napiparancsot intézett az iraki hadsereghez, amelyben bejelenti, hogy közel van döntés és a harcbevétel ideje. Ez a napiparancs Törökországban nagy feltűnést keltett, különösen azért, mert ugyanakkor a török-szír határon is bizonyos intézkedések történtek, továbbá a beyruthi, jaffai és jeruzsálemi rádióállomások 48 órán át hallgattak.

A KELETI ARCIVONALON

— mint Berlinből jelentik — a már hosszabb idő óta tartó nyugalmat esütörtökön sem szakították meg nagyobb hadműveletek. Délelőtt a közép-szakaszon egyes helyeken kölcsönös rohamcsapattevékenység során helyi jellegű összecsapásokra került

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

sor. Ezek a vállalkozások nyilvánvalóan mint előkészítő akciók a tervezett bolsevista nyári offenzívára mutatnak, amelynek különben Kurszktól nyugatra és az orosz kanyarulatól északra egyre több jele mutatkozik. Az az általános benyomás, hogy a német hadvezetőség ugrásra kész nyugalma a szovjetben nagy idegességet keltett. A német vadászok ütőerejéről a szovjet légi erőknek ismét meg kellett győződnie, akkor, amikor a keleti arcvonal északi szakaszán meg támadtak néhány Leningrádtól nyugatra fekvő repülőteret. A német vadászok légi harcokban saját veszteség nélkül 12 szovjet gépet lőttek le, míg legalább nyolc másik gépet súlyosan megrongáltak. Német bombázók az éjszaka különösen hatásosan támadták az ellenséges hajókat Astrachán közelében s mintegy 13.000 bruttóregisztertonna tartalmú öt teljesen megromlott szállítóhajót süllyesztettek el.

JAPÁN SZÁZÉVES HÁBORÚTÓL SEM FEL

Az Egyesült Államok volt tokiói nagykövete, Grew esztendőben beszédet mondott Indianapolis városában Japán növekvő háborús teljesítményéről és kijelentette, hogyha időt engednek Japánnak a meghódított területek nyersanyagforrásainak kihasználásához, akkor a japán háborús teljesítménye nagyobb lesz, mint akár az Egyesült Államoké, Angliáé, vagy Szovjet-Oroszországé.

A Japán ellen folyó háború mindenesetre igen hosszadalmas és nehéz lesz. A japán szigetország katonai vezérei nem riadnak vissza a száz évig tartó háború gondolatától sem, ha arról van szó, hogy legyőzzék az Egyesült Államokat.

A NÉMET-SZOVJET

különbéke híresztelések kategorikusan megcáfolta Berlin. Ilyen híresztelések nem először roppannak fel. Fellánó az, hogy mindig akkor kapnak tápot a külföldi sajtóban, amikor valamilyen nagyszabású katonai akció állt a küszöbön. A svéd lapok hónapokkal ezelőtt az angolszász-szovjet ellentétéről közölt cikkükben jelentős tényezőként határozták meg azt, hogy az angolszászok irányában igen fontos ütközés van Sztaalin kezében, nevezetesen a német-szovjet viszony más irányú megállapítására az az ütközés, amelylyet a szovjet irányában rendelkezik. Ez az ütközés nem más, mint Japán. Az amerikai lapok megjegyezték, hogy amilyen mértékben lehetséges a szovjet-német viszony „nem kívánt irányú” megoldása, épp olyan mér-

tékben fennáll a lehetősége a japán-amerikai viszony bizonyos irányú rendezésének is, ez pedig — mint a svéd lapok az ügygel kapcsolatban megjegyezték — nyilvánvalóan csak a szovjet ellen irányulna adott esetben.

Ezzel magyarázzák Elmer Davies moszkvai tanácskozási előtti híreknek olyan értelmezését, hogy az amerikai kormány szovjetországi támaszpontokat nem is azért kérne a Kremltől, hogy azokat alkalomadtán fel is használja, hanem csupán azért, hogy ezzel biztosítékot kapjon a szovjet megtartását illetően. A „Das Reich” annakidején kártyajátéknak nevezte ezeket a diplomáciai manővereket. A berlini körök azon nézeteké adták visszhangot a „Das Reich” vonatkozó cikkében, hogy ez az amerikai-szovjet-japán játék épp úgy a diplomáciai idegháború sorába tartozik, mint minden más propagandisztikus célzatú ténykedés, vagy híresztelés. Ezzel a német megállapítással be-

gazolódik tehát az a korábbi vélemény, amely szerint valóban a lehetetlenségek közé tartozik a német-szovjet különbéké megkötése.

HATÁSTALAN „ÁGYÚBOL LŐTT RÖPCÉDULÁK”

Olasz politikai körök az angolszász háborús módszer egyik jellemző sajátosságának tartják azt a washingtoni közlést, mely szerint a tunéziai harcok utolsó szakaszában az amerikai információs hivatal összesen kétféle röpcedulát juttatott el az ellenséges katonákhoz. A röpcedulák legnagyobb részét repülőgépről dobták le, mintegy ötvenezer röpcedulát pedig ágyúból lőttek az ellenség vonalai felé. Az említett olasz körök megjegyezték, hogy ezeknek a röpceduláknak semmiféle hatása sem volt, mert minden ellenséges csábitás visszapatant az elszánt lelket acélkemény faláról.

Német hadijelentés

Német légi erő támadása Asztrachán előtti hajógyülekezésre. —

A német véderő főparancsnoksága közli:

A keleti arcvonalon a nap nyugodtan telt el. A légi fegyvernem éjszakai támadásokat intézett Asztrachán melletti ellenséges hajógyülekezésekre, valamint a Volga alsó folyásánál levő fegyverkezési üzemekre. Négy teherhajót, összesen 11 ezer bruttó regisztertonnát elsüllyesztettünk, s egy további közepes nagyságú kereskedelmi hajót megrongáltunk. Az eltalált ipari telepeken nagy tüzek támadtak.

Egy vegyes szovjet bombázó kötelék a Fekete tengeren támadást intézett egy német utánpótló hajókisérő ellen. E kötelékből a

haditengerészet és a légifegyvernem öt ellenséges repülőgépet lőtt.

Német német harcrepülőgépek egyik köteléke a június 18-ára virradó éjszaka támadást intézett Dsidjelli algériai kikötő ellen.

Néhány ellenséges repülőgépet éjszakai zavarórepüléseket végzett a birodalmi terület fölött. Bomba ledobásokat nem állapítottak meg.

Német harcrepülőgépek egyik köteléke az elmúlt éjszaka nagy ürméretű bombákkal megtámadta Portsmouth hadikikötőt. Más repülőgépek délkelet angliai célpontokat bombáztak. (MTI)

Olasz hadijelentés

Ellenséges légi támadás Pompei ellen

Az olasz főhadiszállás közleménye:

Német légi kötelékek bombákat dobtak le Dzsidszelli kikötő berendezéseire.

Az ellenséges légi erő esztendőköz Szicília és Calabria helységein kívül a Vezuv környékének kisebb községeit támadta, köz-

lük Pompeit. Az okozott kár esekély. Vadászgépeink Comiso környékén lelőttek egy Spitfire gépet.

A pénteki hadijelentésben említett ellenséges légi támadások áldozatainak száma összesen 2 halott és 16 sebesült. (MTI)

Angol hadihajók ágyúzták a szicíliai partokat

Zürich, június 18. Ideérkezett jelentések szerint esztendőköz délelőtti angol flottaegységek je-

lentek meg Szicília partjai előtt s ágyúkkal tűz alá vették a part vidék egyes részeit.

Újabb hadművelési területek Olaszországban

Róma, június 18. Stefani. A hivatalos lapban megjelent a Duce hirdetésménye, aki mint valamennyi arcvonalon működő csapat parancsnoka hadművelési területek nyilvánítja Fog-

lia, Bari, Brindisi, Taranto, Costenzaro tartományokat, úgyszintén Reggio Calabria tartomány területét, mely már az előbb is hadiállapotban volt.

Japán-angolszász háború

Japán légitámadás Guadalcanar kikötője ellen. — Elsüllyesztettek egy cirkáló és 7 szállítóhajót — lelőttek 82 repülőgépet. —

Tokió, június 18. (NTI) A japán főhadiszállás közli: A japán tengerészeti légi erő nagy vadász és bombázó egységek június 16-án meglepő támadásokat intéztek Guadalcanar Lunga kikötőjében horgonyzó ellenséges szállítóegységek ellen. Az eddig rendelkezésre álló adatok szerint a tengerészeti repülőerő a következő eredményeket érték el:

Négy nagy, két közepes és egy kisebb ellenséges szállítóhajót elsüllyesztettek, egy másik nagy szállítóhajót pedig súlyosan megrongáltak. Ezenkívül elsüllyesztettek egy ellenséges cirkálót. — Legalább 82 ellenséges repülőgépet lelőttek.

Japán részről 20 repülőgép vesztett el. (MTI)

Az angol király Gibraltárban

Madrid, június 18. (Bud. Tud.) Az angol király esztendőköz a szövetséges haderők fölött tartott szemleútján Gibraltárba érkezett. Megtekintte az

erődítményeket és résztvesz a szárazföldi és légi erők gyakorlatán.

Bern, június 18. Sir William Jowitt tárcanélküli miniszter,

Nagybritannia hadseregének leszerelési kérdéséről a többek között ezeket mondotta:

Angliának a háború után tekintélyes katonai erőket kell

fenntartania. Mindaddig a jövő tisztázatlan, nem szabad a hadkötelezettségről lemondani. — Ezt egyik, vagy másik formában fenn kell tartani.

Göbbels beszéde a brit légitámadások áldozatainak emlékére rendezett ünnepségen

Supperthal június 18. (NTI): Az eberfeldi városi csarnokban pénteken gyászünnepséget rendeztek a brit légitámadások áldozatainak emlékére. Göbbels dr. birodalmi miniszter beszédet mondott. Többek között ezeket mondotta:

— Nemzetünk büszke hődotlalt tekint arra a dacosan elkészített kitartásra, amelyet népünk e része tanúsított az ellenséges légi terrorral szemben. Az ellenséges légitámadások elhanyagolhatják ugyan városainkat és falvainkat, de sohasem tudják megmérni népünk szívét. Mindnyájan tudjuk, hogy miért folyik a küzdelem ebben a háborúban. Maga az ellenség is eléggé szemünkbe illőtta, hogyha gyengék lennénk, olyan békét kényeszeritene ránk, amelyhez képest a háború valóságos jótéteményként érezhető. Ezzel az alávaló kísérlettel szemben, amely a föld legnagyobb és legbüszkébb kultúrájének kiirtására irányul, — zart egységben tömörül a német nemzet. Vádlóként állok most a világ közvéleménye előtt, vádat emelek az ellen az ellenség ellen, mely brutális légitámadásainak azt tűzte ki céljává, hogy a vezető polgári lakosságot kínozza, annak szenvedést, borzalmakat,

fájdalmat és halált okozzon s így kényeszerítse nemzet ügyeinek elárulására. Egy ilyen kísérlet sohasem sikerülhet, örök szegénység marad azoknak a népeknek, amelyeknek kormányza a hadviselésnek ilyen elvetendő eszközeihez nyúl, az asszonyok, aggok s gyermekek ellen.

— A legyilkolt asszonyok, agastyánok és gyermekek hatalmas számban tanúskodnak az angol-amerikai plutokrácia ellen, velem együtt ők is vádat emelnek az ellen a hadviselés ellen, amely gyűnt föl minden emberiségből, Számtalan elpusztított iskola, s kórház, templom és emlékmű roncsai emelkednek az ég felé, hogy az egész világ előtt ítéletet mondjanak arról a hadviselésről, amely felelőssé tette magát ezekért a bűnökért. Egyszer majd eljön az óra, amiképpen a terrorral fogjuk megtörni. Az ellenség erőszakot erőszakra halmoz és ezzel olyan véres számolat csinál, amelyet egy napon majd ki kell egyenlíteni. Az ellenség szívünkbe kitérhetetlen be-
tűkkel olyan bűnállomást írt be, amelyet egy napon majd felmutatunk nekik cselekedeteink megindokolásul. (MTI)

Az angol munkáspárt határozata

Zürich, június 18. (Bud. Tud.) Az ellenséges országokkal szemben a háború után tanúsítandó magatartás kérdésében a munkáspárti ülésen megjelölt szavazás a megbízottak között véleménykülönbséget idézett elő, amelynek esztendőköz este utóajtéka is volt.

Több mint száz munkáspárti kiküldött ülést tartott és határozatot szavazott meg, amelyben kijelentik, hogy a konferencia határozati javaslata nem felel meg a munkáspárti

mozgalom álláspontjának.

A svájci lapok jelentik egyébként, hogy a munkáspárti kongresszus 1.8 millió szavazattal 720.000 szavazat ellenében határozati javaslatot fogadott el. A határozat kimondja, hogy tartó béké nem lehetséges mindaddig, amíg Németországot teljesen le nem fegyverezik és az agresszív nacionalista szellemet meg nem semmisítik. Ezért a párttervezet üdvözöl minden olyan rendszabályt, amely a német népet oktatását tartja szükségesnek.

A német-török barátsági szerződés második évfordulója

Berlin, június 18. (NTI) A német-török barátsági szerződés aláírásának második évfordulója alkalmából a német lapok részletesen foglalkoznak a szerződés jelentőségével. A Deutsche Allgemeine Zeitung hivatkozik arra, hogy a németországgal kötött barátsági szerződés Törökországnak ismételtet lehetőséget nyújtott, hogy békéjének biztosítását a Nagybritanniával kötött szerződés keretében is megvalósíthassa. Ez megfelel annak a mindkét

részről vallott elvnek, hogy a német-török kapcsolatokat feltétlenül a reális politika talaján kell kifejleszteni. — Völkischer Beobachter a következőket mondja: A német-török barátsági megállapodás két éve alatt a brit-amerikai csábitások és fenyegetések ellenére is gyümölcsöző politikai, mindenképp pedig a köz gazdasági együttműködés szilárd alapjainak mutatkozott. (MTI)

Angol lap az invázió nehézségéről

Stockholm, jún. 18. (TP) A világ történelmében még sohasem volt olyan hatalmas légi és szárazföldi haderő — írja az Evening Standard katonai szakértője — amely olyan tökéletes szervezethez rendelkezik volna és olyan közel volt céljaihoz, mint a mai német haderő. A német haderő sokkal nagyobb gyáripari tevékenység, mint a föld bármely állama. Az európai erődöt a mesterséges erődítményektől eltérően óceánok, a Csatorna, belső tengerek és hatalmas hegyvonulatok védik. További védelmet nyújtanak a távolba nyúló szteppék és térségek, amelyeket

a németek az oroszországi hadjárat két éve során hódítottak el a Szovjetuniótól. Egyetlen komolyan gondolkodó ember sem hihet abban, hogy a 300 tökéletesen felszerelt hadosztályból álló hadsereg hirtelen öszereppanhat anélkül, hogy előzetesen felvenné a harcot, Senkinek sem szabad azt hinnie, hogy az utóbbi hónapok látszólagos német katonai aktivitása mögött tehetetlenség rejlik.

Ha a németeknek sikerül jelenlegi erejüknek 50 százalékkal tartani az orosz frontot, akkor a fennmaradó 50 százalékkal egyenesen bevehetetlennek tehetik az európai erőd déli-keleti és délnyugati határait. A német védelmi rendszer valóban óriási akadályt jelentene az esetleges szövetséges invázió számára még akkor is, ha a szövetségesek magukhoz ragadják a légi fölényt a tulajdonképpeni előzónási terület felett. A szövetségesek inváziós kísérlete kétségtelen súlyos veszteségekkel járna — állapítja meg az angol lap.

Apolló filmszínház
Az ünnepi híradókban a szöveget írta és elmondja Herceg Ferenc.
A legújabb magyar zenés vígjáték:
Pista tekintetes úr
Jávor, Tolnay, Mály, Turay, Pethes F., Vaszary együttese.
Előadások: fél 4, fél 6 és fél 8 órakor.

Hungária Filmszínház
Ünnepi különhíradó Kormányzó Urunk 75 éves születésnapjára
Vera Nikolskaja
Látványos filmperegett! Főszereplők: Marte Harcell, Willy Fritsch, Theó Lingen, Hedvig Bleibtreu.
Előadások: 5 és 7 1/2 órakor.

Meteor Mozgó műsora
Szombaton 5 és 7, vasárnap délelőtt 11, délután 3, 5 és 7 órakor
Páger Antal, Fényes Allee, Mály Gerő főszereplésével:
A szép csillag
Móricz Zsigmond regénye.

Vígyszínház mozgó
Ma 3, fél 6 és 8 órakor csak 16 éven felülieknek a legszebb, a legművészebb magyar film:
TÓPARTI LÁTOMÁS
Főszereplők: Jávor, Tolnay, Simor és Rajnay.
Kísérő: „Magyarország Kormányzója” c. film.

Horthy Miklós hadiárva-alapítványt létesített Debrecen város Kormányzó Urunk 75. születésnapján

Meghatódással gondolva arra a kapcsolatra, amely Kormányzó Urat az ősi debreceni Kollégiumhoz fűzi, az évforduló megörökítésére tíz debreceni szegénysorsú hadiárva ifjúnak a Kollégiumban való felnevelését vállalja a város

Dr. Szentpéteri Kun Béla mondott ünnepi beszédet a hódoló közgyűlésen Kormányzó Urunk lelki kiválóságáról, alkotmánytiszteléről, divatos eszméiről mentes öröklött szabadságszeretetről, a nemzeti intézményeink tiszteléről, magyarságszeretetről

Ünnepi díszbe öltözött az öreg debreceni városháza, melynek lépcsőcsarnokát borbélyok, piros szőnyeggel, a dísztermét szintén örökzöldekkel ékesítették fel a Kormányzó Ur 75-ik születésnapja alkalmából tartott hódoló közgyűlés alkalmából. Díszruhás hajduk álltak őrt a bejáratnál egészen az elnöki emelvényig.

A Városi Dalárda Forray István vezényletével a Himnusz énekelte el, majd Szinusz László főispán szép beszéddel megnyitotta a közgyűlést:

A mai napot az egész ország megünnepli és ma minden magyar hűség, szeretet és ragaszkodás ünnepe. Szeretettel tekint Budavára felé, hogy elküldje jókívánatait. Mi is csatlakozunk azokhoz s egyben tanubizonyosságot teszünk törhetetlen ragaszkodásunkról és rendíthetetlen hűségünkéről.

Ha jellemezni akarjuk a mai napnak a jelentőségét, röviden három szóban lehet összefoglalni: szeretet, hűség és ragaszkodás ünnepe. Szeretettel azért, mert az első világháború befejezése után a kifosztott és elhagyott magyar nép felé Kormányzó Urunk tárta ki először szívét, ő öntött hitet és akaratot a csüggedt lelkekbe. Ő volt az, aki hitt abban, hogy a magyar nép nem vesztet el, mert van benne életere, amely őt ismét felemelheti. Hűség azért, mert az ő fáradhatatlan munkája nyomán új élet fakadhatott a romokon. Ezt csak úgy tudjuk vele szemben meghálálni, ha a jövőben is egy emberként követjük parancsát, amelyből úgy mint eddig, csak népiünk sorsának jobbfordulása következhet. Ragaszkodás és hála pedig azért, hogy az újraéledt ország — bármit hozzon is rá a Sors, — megerősödjön, biztosan nézhessen a szebb jövő felé.

A nagy tapssal fogadott beszéd után a közgyűlés közönsége felállt és percekig tartó odációban részesítette a Kormányzó Urat.

Dr. Balogh Sándor főjegyző terjesztette elő dr. Kölesey Sándor polgármester javaslatát, melyre vonatkozólag a közgyűlés a következő határozatot hozta:

Debrecen város törvényhatósági bizottsága visszabányai Horthy Miklós Főméltóság Kormányzó Ur születésének 75-ik évfordulóján ünnepi rendkívüli közgyűlést tartva, bensőséges hálaadást mond az isteni Gondviselés kegyelméért, mellyel Kormányzó Urunkat adta nemzetének, őt az ország élére állította és adott számára kitartást, erőt ahhoz, hogy nemzetét a sir széléről felemelve, megkezdhetette az újjáépítést, az elmúlt közel negyedszázad megpróbáltatásokkal terhes éve alatt megtarthatta és vezethette forrón szeretett nemzetét az élet útján.

A minden magyarnak örömmünnepet jelentő mai évforduló törvényhatósági bizottságunk közgyűlése mély hódolattal ünnemi érzéssel

szinte ragaszkodással és azzal a hő óhaj-tással gondol a Kormányzó Ur-ra, tartsa meg őt a Mindenható minél tovább törletlen egészségben a nemzet javára, hogy történelmi hivatását továbbra is betölthesse.

Magasztosan szép, de súlyos és felelősségteljes ez a hivatás, hatványozottan az most, amikor ismét a nemzet megmaradásáért kell küzdenünk.

Meghatódással gondolva arra a kapcsolatra, amely a Kormányzó Urat a várossal évszázadokkal egybeforrott ősi Kollégiumunkhoz fűzi, ki-mondja a közgyűlés, hogy a mai évforduló emlékének maradó megörökítése céljából tíz debreceni szegénysorsú hadi- illetve honvédelmi árva ifjúnak a felnevelését elvállalja és azoknak a debreceni ref. Kollégium intézményeiben történő tanítására és nevelésére „Debrecen sz. kir. város Horthy Miklós hadiárva-alapítvány” címen alapítványt létesít, annak kezelésével az ősi Kollégiumot megbízza és az alapítvány szükségletei fedezésére szükséges összegeket a város háztartásának költségvetésébe évente beállítja. (Viharos taps, éljen-zés.)

A határozati javaslatot dr. Sz. Kun Béla egyetemi professzor, felsőházi tag szövegezté:

Ez a javaslat valamennyiünké, — mondta — ezt nem kell elfogadásra ajánlani. Annak nyilvánítására kértem szót, hogy a mostani ünnepelés egyáltalán nem hivatalos szertartás, nem a hivatalos körök elhatározása, hanem az egész országban mindenfelé, minden magyar embernek forró óhajta, lelkesedése. Ez az ünnepelés nemcsak az államfőnek szól, hanem a Kormányzó Ur személyének is, mert benne a legszeretettebb, legünnepltebb, a legnépszerűbb magyar embert is látjuk. (Úgy van.) Ennek a szinte páratlan népszerűségnek Debrecenben helyi okát is lehet találni, hiszen itt nagyon sokan ismerik a Kormányzó Ur családját, sokan ismerik közvetlenül az ő személyét is és vannak közöttünk, akik vele együtt ültek az iskola padjaiban a Kollégiumban.

Azonban helyi okokkal a közszereplést megokolni még e lehet, mert ez nem helyi jelenség, hanem ország-szerinte tapasztalható. Ennek a nagy közszereplésnek magyarázatát nem adják még a Kormányzó Ur nagy tettei és kiváló érdemei sem. Hiszen nincs egyetlen olyan nagy ember, akinek nagy tettei mindenkinek tetszését kivétel nélkül kiérdemelnék. Akármilyen nagy tettek esetleg kedvetlenséget okoznak a lakosság egyik vagy másik részében és ezek kellemetlenül gondolnak azokra az eseményekre, amelyek a nagy tettekkel éppen kapcsolatban állanak.

Az a nagy népszerűség, az általános tisztelet és szeretet, amely a Kormányzó Urat körülveszi, nem

lehet mással magyarázni, mint egyedül a lelki kiválósággal. A lelki nagyság előtt könnytelen levenni a kalapot az is, aki a tetteket bírálni akarja, a lelki kiválóság előtt mindenki tisztelettel hajol meg. (Úgy van.) A Kormányzó Urat ezért veszik olyan nagy szeretettel körül ország-szeretle. Sőt, meg lehet mondani azt is, melyik az a tulajdonsága, amellyel leginkább megnyerte ezt az általános szeretetet. Tudjuk jól, hogy a Kormányzó Ur ma 75 éves, tehát akkor, amikor a kormányzói széket elfoglalta, már túl volt az ötvenen. Az átlagos, szokásos emberélettartamnak a nagyobbik felét úgy töltötte be, hogy egyáltalán nem is gondolt arra, hogy valaha államfő legyen. Gyermekkorától kezdve katonának nevelték. Évtizedeken keresztül katonatiszt volt és pedig a legszigorubb fegyelmet kívánó haditengerészet körében is a parancsolást és az engedelmességet egyaránt.

Amikor az ország feletti hatalmat átvette, nagyon zavaros volt a helyzet és feleltébb alkalmas arra, hogy a hatalmat kivételesen, korlátlanul tenni lehessen. Kormányzásának tartalma alatt számos példa és külső eszméiről sokakat sokáig csábíthatta volna arra, hogy a katonaságnál megszokott feltétlen parancsolást igyekezett volna érvényesíteni új méltósága körében is. Ezzel

Nagy lelkesedéssel, méltóságteljesen ünnepelte meg Hajdú vármegye törvényhatósági bizottsága Horthy Miklós születésének 75-ik évfordulóját. A közgyűlésen a díszmagyarba öltözött Szilassy László főispán elnökölt s ő maga mondta el az összes megjelentekkel együtt a Nemzeti Hízeket és is mondot megnyitó beszédet.

Az első világháború befejezése után — mondta a főispán — a bolsevizmus véres karmaiban vergődő országot ádáz ellenségeink darabokra szaggatták. Már-már a megsemmisülés és a soha fel nem támadás réme vett erőt a letargiába süllyedt és elfáult emberek szívében, amikor az isteni gondviselés — mint már annyiszor ezeréves történelmünk során — a legválságosabb pillanatban egy kiválszított férfit állított a nemzet élére, hogy annak vezére és irányítója legyen. Ez a férfi volt vitéz nagybányai Horthy Miklós.

A közgyűlés tagjai felállva percekig ünnepelték a Kormányzó Urat.

A főispán ezután méltatta a Kormányzó országmentő történelmi érdemeit, majd így fejezte be székbeszédét:

A mai 75. születésnapja alkalmából ez a törvényhatóság is, mint az egész ország, imádkozó lélekkel fordul a magyarság Istenéhez, áldja meg őt hosszabb élettel, tartsa meg továbbra a vezérünknek, hogy a

szemben a Kormányzó Ur majdnem negyedszázadra terjedő kormányzása alatt állandóan teljes törvénytisztelést tanúsított minden alkalommal. Megértette — bár ifjabb életében sohasem szolgált az alkotmányos életben, — megértette a magyar nemzet ősi alkotmányát és az ezer esztendősi alkotmány szellemének állandóan hódolt. Ebből a nagyszerű fegyveléssel kapcsolatos tényből a magyar ember azt a következtetést vonja le, hogy ime, a Kormányzó Urban, tehát a nevelésében, az élete, a foglalkozásával kapcsolatos megszokásnál, a külső befolyásnál, a csábításnál a divatos eszméiről mindenél erősebb az őseitől átöröklött szabadságszeretete, hajthatatlan magyarsága és a nemzeti intézmények állandó és megalkuvás nélküli tisztelete. (Hosszantartó, viharos taps.) Azt látjuk ki ebből, hogy a Kormányzó Ur, éppen úgy, mint az egyszerű magyaroknak sok százerei, készséggel vállalja inkább a nyomorúságot, a külső fényt, a dísz, a hatalom hiányát, csak a magyarságot tudja megmenteni. (Eljenzés) Készséggel vállalja a szegénységet, a hátramaradást, az elhagyottságot, mint vállalta ezer esztendőn keresztül a magyar nemzet csak azért, hogy a nemzet állandóan az maradjon, aminek Bölcs Leó írta annakidején: Népes és szabad és mindenekelőtt magyar! (Taps.)

A gondolkodásmódnak ez a közönsége az, ami miatt a magyar nemzet egésze a Kormányzó Urat lelkeiből letekedte, a nemzet igaz fiának ismeri fel. Ezért rajongja körül olyanfokú szeretettel, amilyennel talán senkit nem övezett Mátyás király óta.

Az előterjesztett határozati javaslat nagyon szép, nagyon kedves, szíveshívó ajándékot visz a 75 esztendősi Kormányzó Urnak. Csak ugyan nem lehetne szebb

DEBRECZEN 3 OLDAL 1943 VI. 19.

ajándékot elgondolni a hazáért élő Kormányzó számára, mint a hazáért meghalt véreink árvaik gondviselése elvállalását. És éppen abban a formában, hogy a város nevelési ugyanabban az iskolában, amelyben a Kormányzó Ur is tanult. Ez a gondolat nagyon szép és nagyon illő ehhez a naphoz. Alkalmas arra, hogy a nemzetben azt a szeretetet, rajongást, amely a Kormányzó Urat körülveszi, ha lehet, még fokozza, nagyobbra növelje.

Mert ime, látja belőle mindenki, hogy akik a Kormányzó Ur gondolatait leginkább megértik, úgy látják, hogy a Főméltóság Urnak azzal okozhatnak örömet, ha az elhagyott, szegény, árva gyermekek gondját viselik. A klasszikus görög gondolatvilágban kialakult fogalom, amelyet ők minden ember céljává tettek ki és minden emberi eszmény alapjává tettek: a szépségnek és jósnak az egyesülése. Az, aki benne ennek a most elhangzott határozati javaslatnak az alapfogalata megfogalmazott, valóban a szépség és jósnak egyesülésére gondolt és ezt tesszük mi is, amikor a javaslatot elfogadjuk. Sőt, talán több is lesz ez a határozat, mert a szegény, árva maradt gyermekek gondjainak viselése szép tett, jó tett, de ezenfelül hazafias is. Ime, ilyen elhatározásokkal erősödik a magyar nemzet és efféle elhatározásokkal biztosítjuk, hogy örökké éljen a magyar haza. Ez a kiáltás illelne a magyarhoz: esendben, viharban, éljen a haza.

A viharos tapssal és odációval fogadott értékes ünnepi beszédért a főispán mondot köszönetet és a közgyűlés melegen ünnepelte Szentpéteri Kun Bélát, kinek szónoklatát jegyzőkönyvben örökítik meg.

Hajdú vármegye hódoló közgyűlése

„Csak Hunyadi Mátyásnak és Horthy Miklósnak sikerült a nemzetet teljes egységében egy vezér mögé állítani” — „Nem kell nekünk idegen vezérek példáját magunk elé állítani” — mondta Megay Károly

most lezajló világháború közepette is élvezhessék népet a szebb, a boldogabb jövő felé. ahol újabb ezer év lesz biztosítva számra.

A lelkeshangú beszédet többször szakította meg a közgyűlés tetszésnyilvánítása.

Dr. Uzenyi Barna főjegyző ismertette Rásó István alispán előterjesztését a Kormányzó Urhoz intézendő hódoló felíratra vonatkozólag. A történelmi visszapillantást magában foglaló bevezetés után a hódoló felíratot terjesztette elő:

Boeckai vármegyéje alattvalói hódolatával, legszentebb érzelmeinek: a hűség, hála és szeretet megnyilatkozásával kívánja leróni köszönetét Főméltóságod iránt dicsőséges országlása küzdelméért, eddigi credményelért és hitét, bizalmát juttatja kifejezésre a jövő feladatok sikeres megvalósítása iránt. Köszönjük az Egek Urának, hogy jó egészségben és erőben hozta el Kormányzó Urunk számára a 75. születési évfordulót, a Mindenható óvja, védje és tartsa meg Főméltóságodat hazája és nemzete számára nagyon sokáig.

A mai, méreteiben soha el nem képzelt viharban egyedül példamentességünk a Gondviselésbe vetett hitünk mellett Főméltóságod, aki erős kézzel, magyar hittel vezeti az ország hajóját, aki nek fennmaradásunkat, jelenünket köszönhetjük. Hisszük, hogy az Isten megadja Kormányzó

Urunknak a további erőt, bölcsességet és hatalmat, hogy valóra válthassa minden magyarok álmát, szent célját, a régi haza és a régi dicsőség teljes visszaszerzését, Isten minden áldását kérjük Főméltóságodra és fenkölt lelkü hitvesére.

A hódoló felíratot a megye közönsége nevében Szilassy László főispán, Rásó István alispán és dr. Uzenyi Barna főjegyző írták alá.

A javaslatot a közgyűlés tagjai viharos lelkesedéssel fogadták, felálltak és hosszasan rendkívül melegen ünnepelték a Kormányzó Urat.

Általános figyelem közepette emelkedett szólásra Megay Károly országgyűlési képviselő, aki többek között ezeket mondta: — Törvényszerint Kormányzó Urunk szívszerint Vezérünk 75-ik születésnapján az ő ünnepelésére és hódolatunk kifejezésére jöttünk össze. Sok férfiút ünnepeltünk már ebben a teremben, de az bizonyos, hogy élő és holt nagyjaink között senkit sem ünnepeltünk olyan mélységszeretettel és bensőségsragaszkodással, mint őt. Nem méltatni akarom dicső tetteit, hanem hódolni akarok személyének és elismerni államfői nagyságát, emberi jóskát, viharban erősségét, békében bölcsességét.

Megay Károly ezután arról beszélt, hogy évszázadokon át a nemzet legnagyobb problémája az volt, hogy olyan vezért

állítson maga fölé, aki a magyarság lényegét, örök tartalmát a változó korok szellemén át hiven megőrzi. A magyar sorstuda tot csak az érzi, a belőle fakadó magyar hivatást csak az foghatja fel és a magyar közösség erkölcsi eszményét csak az tesztíheti meg, akiben a magyar faj lélek él, aki magyar vérből való, tehát akinek minden porci káját átjárta Isten küldötte. Árpád nemzetségének mithikus öröksége. A magyar nemzet megmaradását erején kívül kíváló vezérének is köszönheti. (Úgy van, taps.)

— Az isteni Gondviselés nemzetünk válságos idején olyan magyar nemzetségből származó, a mi vérünkben való vért állított a nemzet élére, amely a századok óta elnyomott magyar lelket minden vággyával és törekvésével maradéktalanul kifejezte. Ez a nemzetség a Horthy-nemzetség volt, amely a magyar nemzetet ma már egy fogalomná vált. A Horthy-nemzetségnek a magyar nemzetet történeti összeforrását a nemzetért kiontott vére örökkéssé tette.

Megay Károly lelkes szavakkal írta le a Kormányzó Úr katonai pályafutását, a történelmi pillanatot, amikor Szegeden felajánlotta magát a nemzet szolgálatára, mondván:

„Nem halgathatom Kendere-sen a fák zúgását, amikor szerezésellen Hazám porban fekszik. Eljöttem, hogy rendelkez-zetek velem.“

— A Kormányzó Úr megmen-tette a nemzetet és az összes európai nemzetek között első-nek ismerte fel és kezdte meg a kommunizmus elleni harcot, a sajátos nemzeti megújulás gondolatának szolgálatát. Talán legnagyobb érdeme volt a nemzeti hadsereg megszervezése és ki-építése. (Viharos éljenzés, taps.) Zrínyi Miklós óta régi álma volt a nemzetnek az önálló magyar hadsereg. A katonai jellemzése mellett kidomborodik a Kormá-nyzó Úrnak uralkodói készsége. Saját személyének jellem-zéséből azt a következtetést le-het csak levonni, hogy a Kormá-nyzó Úr személye nemzeti erkölcesinket is maradéktalanul kifejezi. (Zajos taps.)

— Csak Hunyadi Mátyás és Horthy Miklós személye tudta ezt a nemzetet annyira össze-fogni, hogy minden magyar mint elismert vezérére tekintsen fel rá. Nincsen ma az országban párt és osztálykülönbség nélkül ember, akármelyik felekezethez tartozzék is, aki magát magyar-nak vallja, hogy ne feltétlen hó-dolattal és szeretettel övezze ősz dolerét. (Viharos taps.) A törté-nelem során mindig azt láttuk, hogy a nemzet rendszerint ketté-oszlott, mert más-más vezért akartak.

— Bizonyos, hogy ebben a világkataklizmában a bekövet-kezendő nehéz időben fokozott szükség lesz arra, hogy célban, vezérben és eszközökben egyek legyünk. Mert ne feledjük el, bárhogy forduljon a jelenlegi világháború sorsa, elkerülhetet-len, hogy nekünk magyaroknak azonfelül és túl háborúnk ne legyen. Kormányzónk bölcsesége tehát minden vonatkozásban nemzeliünk szemefényét, jövő reményességünknek biztosítását, a hadsereg fejlesztését, erősítését kívánja. A lét és nemlét harcái-ban csak hadseregünkre támasz-kodhatunk. A mult világháború megmutatta, hogy a gyengék kíméletre nem számíthatnak! Ha 1918-ban Horthy Miklósunk lett volna, nem következék be nemzeti szerencsétlenségünk. Milyen jó, hogy ma van. Nincs senki az országban, aki annyit áldozott volna nemzetéért, mint ő.

— Nem kell nekünk idegen

érek példáját magunk elé állítani, amikor itt van előttünk Horthy Miklós, a magyar faj, a magyar erkölcs pompás megles-sítője, akinek ha tetteit példáz-uk és parancsait követjük, nem-etünk létét és fennmaradását iztosítjuk.

A beszéd elhangzása után a közgyűlés tagjai egymemberként állottak fel és viharos ovációval

A Kormányzó Úr ünneplése Debrecenben

Debrecen és Hajdú megye ün-nepi közgyűlésén kívül más mó-don is lelkesen ünneplte Debre-cen és a megye társadalmá Kormá-nyzó Urunk 75-ik születése napját.

Minden templomban ünnepi istentisztelet volt, melyeken meg-jelentek a honvédség, a polgári hatóságok és intézmények kép-viselői. A Nagytemplomban vitéz Horkay Béla tábori főesperes hirdette az igét, a Szent Anna-utcai római katolikus templom-ban Kun Ernő tábori alespe-res mondott szentmisét és szent-beszédet, a gör. katolikus temp-lomban Papp Gyula szentszéki tanácsos mondott szentmisét és beszédet, az evangélikus temp-lomban Pass László esperes, az unitárius templomban pedig Fe-

rencz József lelkipásztor szol-gált.

A honvédség debreceni alaku-latai méltóképpen ünnepték a Legfőbb Hadúr születése napját. A laktanyákat és egyéb honvé-d-ségi épületeket fellobogózták. Reggel zenés ébresztő volt, a helyőrség tagjai felekezetiük sze-rinti istentiszteleteken vettek részt. Délben a tisztai kaszinóban ünnepi ebéd volt.

A város külső képen is meg-látszott az ünnep. A hivatalok-ban szünet volt, a belvárosban minden házon nemzetiszíni zászló lengett, délután az üze-tek zárva maradtak, az egyesü-letekben és intézményekben is méltóképpen emlékeztek meg a nap jelentőségéről.

Az egész ország ünnepe

Az egész ország áradó lelke-sedéssel ünneplte meg a Kormá-nyzó Úr születése napját. Minden törvényhatóság dísz-közgyűlést tartott, melyen meg-emlékeztek a nap jelentőségéről és lelkes határozatokat hoztak. Budapest székesfőváros díszköz-gyűlésén Homonnay Tivadar főpolgármester és Szendy Károly polgármester mondott ünnepi

beszédet.

Minden város és helység szer-te Magyarországon zászlódszíj öltött.

A Kormányzó Úr kenderesi kúriájában családi körben ille meg születése napját teljes eszndben. Lélekből most oda-szállt minden magyar jókíván-sága.

A miniszterelnök üdvözlő távirata a Kormányzó Úrhoz

Kállay Miklós m. kir. mi-niszterelnök pénteken a kö-vetkező üdvözlő táviratot küld-te a Főméltóságú Kormá-nyzó Úrnak születésnapja alkalmából:

— Főméltóságú Kormá-nyzó Urunk mai 75. születés-napján hazám minden hűse-ges fia hódolatteljes szeretet-tel gondol Főméltóságodra, akinek legmagasabb szemé-lyében látja az egész nemzet az elmúlt évtizedek küzdel-mekben oly gazdag történel-mének megtestesítőjét és a valamennyiünk által óhaj-tott jobb jövőndőt.

— Mint magyar királyi miniszterelnököt, engem ért a felemelő feladat, hogy nemzetünk mély hódolatát, ragaszkodó hűségét és oda-adó szeretetét Főméltóságod

előtt tolmácsoljam.

— Főméltóságú Kormá-nyzó Úr egész munkás élet-tét szentelte a hazának. Mi ezt csak legmélyebb bensősé-ges hálával tudjuk viszonz-ni. Amikor ezeket a vala-mennyiünkben élő érzéseket a magyar királyi kormány hódolatteljes jókíván-ságával együtt Főméltóságod elé ter-jesztem, fohászkodom s velem együtt fohászkodik a Mindenható Istenhez minden magyar, hogy az ő védő és vezérő keze legyen továbbra is Főméltóságod útmutatója és támasza azon a történelmi úton, melyen az önmagában és jövőjében rendíthetetlenül bízó nemzet imádsága és sze-retete kíséri.

Kállay Miklós, m. kir. miniszterelnök.

Ünnepi szentmisén a kormány és a tábornoki kar

Budapest, jún. 18. A Kormá-nyzó Úr Öfőméltósága 75. születésnapja alkalmából a Kapisztrán vártemplomban ünnepi szentmisét tartottak, amelyet Hász István tábori püspök celebrált. Megjelent Kállay Miklós miniszterel-nök, Krudy Ferenc, a Ház alelnöke, vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügymi-niszter, Radocsay László igazságügyminiszter, Szinyei Merse Jenő vallás- és közok-tatásügyi miniszter, Antal

István nemzetvédelmi propa-gandaminiszter, vitéz Szombathelyi Ferenc a honvédség-zérkar főnöke, Rakovszky Iván a közigazgatási bíróság elnöke, a tábornoki kar szá-mos tagja.

Az ünnepi szentbeszédet Hász István tábori püspök mondotta. Az ország egész területén a felekezetek temp-lomaiban istentiszteletek vol-tak. A törvényhatósági váro-sok, községek ünnepi díszköz-gyűlést tartottak.

Ravasz László püspök beszéde

A budapesti Kálvin-téri refor-mátus templomban a népes gyű-lekezésben megjelentek Tasnádi Nagy András, a képviselőház el-nöke, Balogh Jenő, a magyar-országai református egyház világi elnöke, Boér Elek főgondnok, valamint az egyházi és politikai élet több kiválósága.

Az ünnepi igehirdető, dr Ra-

vérlünk, Horthy Miklósnak a képe. Egyénisége viharvert kö-szirt az idők óceánjában, lelke sugárzó fény, hívogató és út-mutatás, éberség és kötelezés.

A Deák-téri evangélikus temp-lomban a gyengélkedő Raffay Sándor püspök felkérésére Ke-

mény Lajos budapesti esperes szót a gyülekezethez és arra kérte a híveket: Isten házában tanulják meg a Kormányzó Úr életén keresztül, hogy hit nélkül nem lehet magyarnak maradni országunknak maradni és jövőndő építeni.

Hitler kancellár levélben üdvözölte a Kormányzó Urat

Berlin, jún. 18. A Führer főhadiszállásáról jelentik: A Német Távirati Irodának: A Führer Horthy Miklós-nak, a magyar királyság kormányzójának, hetvenötö-

dik születésnapja alkalmából sajátkezüleg írt szívélves hangú levélben tolmácsolta a maga és a német nép leg-összintébb jókívánságait. — (MTI)

Szoboravató ünnepség a Repülők Házában

A repülők budapesti házának felkészített nagytermében kato-nai és polgári előkelőségek je-lentében leplezték le Gách György repülő-szobrászművész portréját Horthy Miklós kormá-nyzó urunkról. Dr Ember Sándor elnök mondott szobor-avató beszédet.

— Kormányzó Urunk kezdet-től fogva felismerte a repülés történelemformáló jelentőségét és nyíltan odaállott az aviatiku-soknak maroknyi csapata mellé azzal, hogy már a huszas évek közepén legidősebb fiát közük adta: ők képezzenek belőle re-

pülőt és katonát. Kormányzó Urunk volt az, akinek paran-csára a tiltott fegyvernemnek tagjai magukra öltethették min-den külső nyomás ellenére a repülő-katona ruháját. Majd Kormányzó Urunk parancsa ik-tatta be a magyar honvédség szervezetébe az önálló magyar légi erőket.

Azzal fejezte be szavait, hogy a magyar repülés fejlesztése kö-rül szerzett hervadhatatlan ér-dekem megörökítéséül a repülő-alapot Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapnak nevezték el.

A sebesült honvédek

A Vöröskereszt Honvéd Baj-társi Rádiószolgálatá déli hírel-ben valamennyi magyar honvéd szívből fakadó üzenetét tolmá-csolta mélyeséges hódolattal:

— A fegyverben állók szíve együtt dobban az itthon dolgozó-kéval, amikor lélekből ma a bu-dai Vár felé fordulnak, hogy imádságos hittel köszöntsék leg-felsőbb Hadurunkat, országgya-rapító Kormányzó Urunk Öfőmé-ltóságát mai 75. születésnapján. A hadbanállóknak és az igaz ügyért harcolók hívó lélekkel arra kéri-k a Seregek Urát, Kormányzó Urunkat tartsa meg minékünk

még számos éven át, hogy sok megpróbáltatásnak kitétt hűse-ges népet elvezethesse a boldo-gabb magyar jövőndő ígért föld-jére.

A köszöntő után a Vöröskereszt Honvéd Bajtársi Rádiószolgálatá, tizenhat sebesült honvéd nevében köszöntötte a Főméltóságú Kormá-nyzó Urat és idézett abból versből, amelyet egy sebesült ka-tona írt a fehér kőterem ágyán:

Mi, akik harcunkat immár meg küzdöttük, Menjünk, Hadurunkat hogy ma felköszöntsük, Ma van az ő áldott születése napja, Imát mond az ország apraja és nagyja

Külföldön

Berlin, június 18. A német sajtó behatóan méltatja Horthy Miklós tengerenagy 75. születés-napját megülő Magyarország kor-mányzó szénéltségét és életcélt-ját. A lapok címdalalon közlik „A haza megmentőjének” fény-képet és a Führernek hozzáintézett szerencselátnait.

Róma, június 18. Az olasz lapok hosszabb és fényképekkel ellátott cikkekben emlékeznek meg a Kormá-nyzó Úr 75. születésnapjáról. A Messagero ezeket írja: Horthy Miklós, Magyarország kormány-zója ma tölti be 75. életévét és az olasz nemzet a szövetséges ma-gyar nemzettel együtt átadja leg-jobb kívánóságait a nagy államfő-nek, aki egész életét országá jó-létének és jobb sorsának szentel-te, aki Magyarország jelenkori történetének főszereplőjévé vált és az új Európa legnagyobb ki-alakítól között a legelső sorban helyezkedik el, amely az új Euró-pának megvalósításáért fia: Horthy István kormányzóhelyet-tes életét adta.

Helsinki, június 18. Horthy Miklós kormányzó születésnapján a testvéri finn nemzet bensőséges érzésekkel ünneplte a magyar

államfőt. Rity államelnök meleg hangú üdvözlő táviratán kívül Linkomies miniszterelnök is őszinte jókívánságait fejezte ki az egész finn kormány nevében. A finn rádió kétézben is foglalko-zott Magyarország ünnepnapjával.

Kállay miniszterelnök a rádió stúdiójában

Budapest, június 18. Kállay Miklós miniszterelnök, Haefler István miniszteri osztálytanácsos és Kállay Kristóf miniszteri tit-kár kíséretében a Nemzeti Szin-ház díszelőadásáról érkezett a MTI és Rádió Rt. sándorutcai pa-rotája elé. Az épület bejáratánál vitéz Náray Antal ny. vezér-őrnagy, elnök fogadta. A rádió épületének előcsarnokában dr. Koncz Sándor igazgató és K. Hal-lás Gyula h. igazgató fogadta a miniszterelnököt és kíséretét s a 3. sz. stúdióba vezették.

Pontban 7 órakor Gecsó Sándor né műsorvezető bejelentette, hogy a Főméltóságú Kormányzó Urat 75. születésnapján Kállay Miklós miniszterelnök üdvözli.

A rádiószózatot lapunk vezet-őhelyén közöljük.

A tábornoki kar egytá-ételes ünnepi ebéde

A honvédség tábornoki kara a Kormányzó Úr 75. születésnapja alkalmából az Országos Tisztai Kaszinó dísztermében egytá-ételes ünnepi ebéden vett részt. Pohárköszöntőt Csataj Lajos honvédelmi miniszter mondott, amelynek elhangzása után a tá-bornoki kar hosszasan és lelke-sen ültette Magyarország kormá-nyzóját.

Minisztertanács

A kormány tagjai Kállay Mik-lós miniszterelnök elnöklésével csütörtökön délután 5 órakor minisztertanácsot tartottak. Kál-

lay Miklós miniszterelnök az ülés kezdetén meleg szavakkal emlékezett meg a kormányból kivált vitéz Nagy Vilmos vezér-ezredesről és egyben szívélvesen üdvözölte a minisztertanácsos első alkalommal résztvevő Csataj Lajos vezéreztredes, honvé-delmi minisztert.

A minisztertanács ezután folyó ügyekkel foglalkozott és a késő esti órákban ért véget.

— A vonat elütötte és a fejt teljesen levágta Tóth János MÁV kalauznak, aki éjszaka ér-kezett Nagyváradról Szegedre, és a rendező pályaudvaron a sötét-ben nem vette észre az induló vonatokat.

Ma érkezik Debrecenbe Bornemisza Géza iparügyi miniszter

Harminczéves érettségi találkozó, a Piarista Diákszövetség közgyűlésén vesz részt, megjelenik az Ipartestület előljáróságának rendkívüli ülésén, vasárnap délután pedig látogatást tesz a Kereskedelmi és Iparkamarában

Mint már jelentettük, Bornemisza Géza iparügyi miniszter szombaton Debrecenbe érkezik, hogy résztvegyen azon az érettségi találkozó, melyet 30 évvel ezelőtt, a debreceni piarista gimnáziumban végeztek tartanak Debrecenben. Ennek az évfolyamnak volt hallgatója és szintén 30 évvel ezelőtt érettségizett Bornemisza Géza iparügyi miniszter is.

A miniszter kíséretében érkezik vitéz dr. Ricsóy Uhlaryk Béla miniszteri osztályfőnök és dr. Tóbiás Kornél miniszteri tanácsos. A miniszter autón érkezik szombaton, tehát ma délután. Egyenesen a Piarista rendházhoz hajtat, majd az Ipartestületet keresi fel.

A miniszter ugyanis Galamb Ferenc ipartestületi elnöknek Budapesten ígéretet tett arra, hogy megjelenik az Ipartestületen, mert közvetlen érintkezést óhajtat találni az iparosokkal. A miniszter kívánságának teljesítése végett ma, szombaton este 6 órakor az ipartestület előljárósága ülést tart, amelyen megjelenik Bornemisza Géza iparügyi miniszter.

Az Iparosdalárda éneke vezet be a díszgyűlést, majd Galamb Ferenc elnök üdvözlő a minisztert, átnyújtja azt a memorandumot, amely az iparosok kívánságait foglalja magában.

Bornemisza Géza miniszter beszédet mond a közgyűlésen, ahonnan az Iparoskör helyiségeibe megy. Itt Krisch Károly elnök üdvözlő és előreláthatólag elbeszélget az iparosság vezetőivel.

Este a Kaszinó helyiségében lesz az érettségi találkozó, melyen természetesen részt vesz a miniszter, ugyanakkor tartanak találkozót a 40, 20 és 10 évvel ezelőtt érettségizettek is.

Bornemisza miniszter még a vasárnapot is Debrecenben tölti. Megjelenik délelőtt a Piarista Diákszövetség közgyűlésén, délután félnégy órakor pedig látogatást tesz a Kereskedelmi és Iparkamarában. Ekkor a debreceni közgazdasági élet vezetőemberei gyűlnek össze Bornemisza miniszter tiszteletére, aki barátságos beszélgetés formájában fogja érinteni az időszerű kérdéseket.

Kertgazdaság az akácok helyén

Egy kis helyrajzi beszámoló

A táj és építkezésekben gazdag Vilmos császár körút keleti végén Debrecen város kulturális fejlődésének jeleit találjuk. Egy amerikai statisztikus már régebben azt a hírt terjesztette világgá, hogy a földön Debrecennek van a legnagyobb határa és a kenyérből nagyon kis szelét jut a világ városok lélekszámaitól messze álló lakosságának, tejből pedig egyáltalán nem jut mindenkinek. Ez a vadhajtság — különben természetesen — folyamat, mintha ostrom alá vétetnek ott a nagyerdő déleleti csücskében, hol az akácoknak néhány holdnyi területén kenyértermelési áldásos munka indult meg. Ez a terjeszkedési folyamat a táplálkozási cikkek termelésével kerül szoros kapcsolatba, tehát végeredményben családvédelmi cselekedet.

Számitani lehet arra, hogy a Vilmos császár körút e részén családi házak, a test- és lélekápolást szolgáló otthonok telepednek. Helyrajzi megfigyelés. Az a villanegyed, mely a Simonyi úttól keletre fejlődött s az északi oldalról a Hadházi út szegélyez, ezer méternyi vonallal nyit és a végén tíz méter szélességgel zárul. Most ez a tíz méterre szűkülő kedvező látképet nyer az akácok erdő vételével, melyhez irtvány volt az első lépés.

Nincs legkisebb ok a művelési mód felcserélésén való aggodalomra. A lakosság sokat nyer vele. A földművelés, a kertészet, gyümölcsfák tenyésztése a családok boldogulásához vezető munkalehetőségek. Az a tény pedig, hogy a világtáji, vízvezetési közelségben nyílik alkalom, — első minőségű talajon, — kert műveléshez fogni nagyon megnyugtató a város költségvetése szempontjából. A több holdra terjedő föltszabadult föld kenyértermelő lett. A vadór (öccsalád) szerepét átvette a földműves, aki értelemmel, szorgalommal nemcsak az eke szarvát fogja erős karral, hanem a kenyértermő „anyaföld” szerelmese lesz. Fű, fa, virág, állat, ház, család, város, nemzet áll a földműves út-vonalában. A tanya, falu, város, ország kormányzása akkor böcserejű, ha a földművelést igyekszik a virágzás fokára emelni. A földművelésnek tudománya van. Sajnos, múltunkban ezzel a tudománnyal foglalkoztak legkevésbé. Tessék! Sámuclak kevesen voltak. Ma az ezüst és arany kalászos gazdák képzése nagy biznyságtevés a gazdasági nevelés szükséges volta mellett.

Reggeltől napestig napsütötte merőn való dolgozás nagy fizikai erőzt igénybe. Ennek a nemes munkasportolásnak jövője van. Nyomán kenyér terem milliók számára. Az értelmes gazda nyitott szemmel szemléli az élőföld természetrajzát.

Szót váltottam a rögtörő emberrel. Tengerit vetett a frissen szántott földbe. Szeretett volna dinnyét termelni, de kifogyott az időből. Isten áldását kívántam munkájára.

A közelben libapásztorokó leány örítte kis nyáját. Ez is a földműveléshez tartozó foglalkozás. Mélyen a gyakorlatba vágó üzemtan. Egy kis fiú és két kis leányka volt a társaságban, meg egy bárány kedveskedett fürge ségével. A nagyobbik leányka okos válaszaiból meggyőződést szereztem arról, hogy a gimnáziumi második osztályt végzett leányka a leggondosabb nevelésben részesül a családban. Oktatás, nevelés együtt jár, együtt formál embert a gyermekből.

Műszaki szakba vágó megfigyelésem is volt a Vilmos császár körúton. A telekfekvés tengelyébe épült villák mindenütt, melyek nem igazodnak az utca kerítéséhez. A szép villák előtt szabálytalan négyszög alakú kertrészek vannak. Am ezt a részt nagyon ügyesen lehet parkosítani. E tekintetben a Vilmos császár körúton — de az egész villanegyedben — teljes rend és szépség uralkodik. Amely telken az út vagy a tér ferdemetszést tett, ott, azon a telken a villanegyedben a telek tengelyéhez kell igazodni és nem az utcára néző virággyűlések, hogy ez az ágy szabályos téglalap legyen. A téglalap kedvéért az épület a telek tengelyének törését okozza. Ez a tengelytörés nagy ár lenne a virággyűlést téglalapért. A telektengely épségben tartása követeli ki a Vilmos császár körúton a villákról való mértékvetést. A úti villákról terén két családi ház megépítését a műszaki ügyosztály ennek megfelelően engedélyezte is annak idejében. Nagyon helyesen cselekedte. Nem történt telektengelytörés a tér által kibővített temetési árn.

Bökényi Dániel.

Bern, június 18. (Steami.) A düsseldorfi svájci konzulátus hír szerint teljesen elpusztult az angol légi erőnek a város ellen intézett bombatámadása alkalomával. A konzulátus személyzetének sorsáról nincsen értesülés. (MTI.)

Madár

Irta: BIBÓ LAJOS.

A Mindenható elrejtette a teremtes títját, hanem azt a titkot is, amellyel az élők létét megszabta. Mit tudunk például az állatokról, meg a növényekről? Jóformán semmit. Annyit mindössze, amennyit maguk elárulnak és amennyit kapcsolatba tudunk hozni a saját életünkkel. A társaság, amely erről a kérdéskörrel beszélgetett, idősebb férfiakból állott, akik tapasztaltak már egyet-mást életükben és általában a bölcsesség nyugalomával tekintették a földi dolgokat.

— Valóban ez a helyzet — szól az egyik. Én fiatal koromban huzamosabb ideig versenyző állót tartottam. Nem nyereszkedési vágyból. A sport érdekelt. Egyébként is szerettem a lovakat. Gyermekkorom emlékei nagyrésze a lovakhoz fűződtek. Nos, történt egy alkalommal, hogy Madár nevű lovammal minden képen elsőnek szerettem volna betörni a célba. Madár a legjobb ügétlovak közé tartozott. Értelmes, okos állatnak tartottam, aki tudta, miről van szó és verseny közben nem kellett külön nógatni. Ami erejéből, meg képességéből tellett, megtette magától is. Ezen a napon különösen jó állapotban volt. Mondhatnám azt is, vidámsága túlzásokra ragadta. Folyton tréfált és röhögött. A délelőtti edzésen valósággal felülmulta önmagát.

— Mi lett te! — mondtam neki, nem tudván mire magyarul rendkívüli élelenségét.

Legyintett a farkával, mint-ha ezt mondaná:

— Jó kedven van.

— Szóval a délutáni versenyt megnyertük?? — jegyezte meg ravaszul.

Prüszkolt.

— De meg ám! Véltam hallani a fújásából.

Elkövetkezett a verseny perce is. Tizenegy ló állott fel. A legkiválóbb állatok. Madár — eltekintve egyéb kiváló tulajdonságától — a legszerencsésebb esetben számított csak ellenfelüknek. Megtörtént az indítás. Madár az első száz méteren kitért, végig vezetett és megmegegyerte a versenyt. — Holott... Igen, holott a másik körben, pontosan az első hely tribünje előtt megbotlott és majdnem elesett.

Egy hét múlva ismét hajtottam. Az első remekül ment. A második körben Madár mintha hirtelen lámpalázt kapott volna. Ideges lett, kapkodott és lassított.

— Előre Madár! — biztattam, hogy bátoriságot öntsek beléje.

Remezés futott át rajta. — Mintha felelt volna.

— Nem haragudj! Nem vagyok ugyan babonás, de félek.

Pillanat múlva megbotlott és elvágódott. Pontosán azon a helyen, ahol a multkor rogygánt meg. Baj nem történt. — Mindössze elvesztettük a versenyt. Az istállóban megveregettem a nyakát.

— Csacsi te! Nem kell ilyen idegesnek lenni.

Madár felé fordította a fejét. Halkan nyikkantott. Nem értettem mit mondott. Bár értettem volna. A nyikkantásában ez volt:

— Ne hajts többet. Nem tudok azon a helyen átmenni. Elvesztem minden önuralmam. ahogy ahhoz a helyhez közeledem.

A legközelebbi versenyen megismétlődött a baleset. Amikor a tribün elé értünk, Madár megingott és elesett.

— Különös — mormogtam. Ez a dög hisztérikus.

Madár láthatólag szenvedett. félelmetől és a szegyetől, hogy képtelen uralkodni idegein. — Én nem hittem ebben a furcsa rejtélyben és ismét versenyre vittem a szerencsétlent. A tribün előtt ismét elvágódott. Már most dühített a dolog. A közönség otromba mesterkedést sejtett az esemény mögött és haragjának nem éppen férfias tüntetéssel adott kifejezést.

A nagy díj következett. Madár egész estében remegve állott fel. Ezúttal valóban repült. A második körben ötven méter előnnyel érkezünk az egyenesbe.

— Így, Madár! — kiáltottam. Nyertünk. Ne félj semmitől.

Észre sem vettem, hogy a tribün elé értünk. Pontosán ahhoz a helyhez, ahol Madár eddig háromszor bukott, már lent fektettem a földön. A szerencsétlenség ezúttal is bekövetkezett. Madár — negyedszer is elesett.

— Te! — ordítottam rá magamból kikelve.

Nem mozdult. Hozzáléptem. Már nem lélegzett. Kimult. — Szívveléhséget kapott, úgy esett össze. A torkom összeszorult.

— Madár... — rebegtem. — Ne haragudj. Nem tudtam, Nem hittem, hogy érző lény vagy és ennyire félsz.

Az elbeszélő elhallgatott. A társaság tagjai némán bámultak maguk elé. Nem szóltak. Életük hasonló eseményét idézték magukban.

A telekárak tekintetében Hajdúszoboszló vezet a főváros után

Debrecenben is ugrásszerűen emelkednek az árak

Néhány hónappal ezelőtt részletes beszámolót adtunk a telek- és házak áráról a kialakult forgalom alapján. Az árak azóta lényegesen változtak, szinte ugrásszerűen emelkedtek. — A szántóföldek ára holdanként 3500—4000 pengő volt, a jó föld árát az Ondódon és Szepezen már elérte a 4500—5000 pengőt, de nem szívesen adják a földet és ez érthető is. A szántóföldek árának emelkedése a gyümölcsösök, szőlők árának emelkedését is maga után vonta.

A házak és házhelyek értéke is felszökött. A napokban például Debrecenben egy Komlóssy-útra néző telek négyszögöle 90 pengőért cserélt gazdát.

A belváros egyik mellékutcájában pedig 120 pengőt fizettek a telek négyszögöleért. Olyan árak ezek, melyekről nem is mertek álmodni az emberek évekel ezelőtt.

Legjobban szembetűnik a telek árának ugrásszerű emelkedése Hajdúszoboszlón, ahol a város rohamos fejlődése következtében egyre-másra építkeznek és a földet igen nagy forgalmat, üzletet jelent. — A fürdő közelében lévő Bánomkert szőlős, gyümölcsös kertjeit annak idején kinalgatták a gazdák, de alig vásárolták.

A fürdő megnyitása után az élelmes emberek felismerték a fürdőtelephez közel lévő Bánomkert nagy jelentőségét és vá-

Könyvelését elvégzi a Könyvelési Szakiroda Vörösmarty-utca 24.

sárolgatták a telkeket a szoboszlói gazdáktól, akik örvendeztek a nagy keresletnek és egyre emelkedő árak mellett adták el a szőlőt és vásárolták szántóföldet az árából. A Bánom-kert most valóban részolgált a nevére, mert a telkek régi gazdáit tényleg bánják, igen bánják, hogy eladták annak idején a kevésre becsült szőlőt, mert most az elsővonalbeli földeket négyszögölenként 200 pengőjével veszik attól, aki hajlandó eladni. Ilyen ugrásra még a fővárosban sem volt példa. — Így szárnyalta túl Hajdúszoboszló a telekárak emelkedésében a fővárost is.

Wavel India alkirálya

Amsterdam, június 18. Mint az angol hírszolgálati iroda jelent, Londonban hivatalosan közölték, hogy Wavel tábornagyot India alkirályává nevezték ki. Utódjául Auchinleck tábornokot nevezték ki India főparancsnokává. (MTI.)

Az Egyesült Államok helsinkii ügyvivője visszatért a finn fővárosba

Helsinki, jún. 18. (MTI) McClimcock, az Egyesült Államok helsinkii ügyvivője rövid stockholmi tartózkodás után szerdán délután visszatért a finn fővárosba.

A kenyérfejadag negyedkilóra emelését kérte a pék-kongresszus

A Magyar Sütőipari Szervezetek Országos Szövetsége most tartotta kongresszusát Kolozsváron.

A kongresszuson szakmai kérdéseket vitattak meg. Kimondták hogy felterjesztéssel fordulnak a kormányhoz a napl kenyér fejadag 2 dekára való felemelése érdekében. Kérlik ezenkívül a sütőipari zártkörű alkalmazását a kenyér és süteményárak negyedévenkénti felülvizsgálását.

Kézimunkakereskedő balesete

Bessenyei Ilona kézimunkakereskedő, Halköz 6. szám alatti lakos pénteken déltájban a Dégenfeld-terén haladt kerékpár. Eddig még meg nem állapított körülmények között összeütközött egy ismeretlen kerékpárossal, s az összeütközés következtében az utstrete zuhant. Olyan szerencsétlenül esett, hogy jobb lábszártörést szenvedett. A mentők kiszállították a sebészeti klinikára, ahol elsősegélyben részesítették. Az ismeretlen kerékpáros kiltének megállapítására megindult a nyomozás.

Dr. Tóvölgyi Elemér meghalt

Dr. Tóvölgyi Elemér m. kir. egészségügyi főtanácsos, egyetemi magántanár, a Magyar királyi Operaház szakorvosa június 13-án meghalt. Tóvölgyi Titusz édesatyját gyászolja az elhunytban.

Tánciskolák

* Scaflh tánciskolájában, a Koronában ma este 7 óratól, holnap, vasárnap 5 óratól ösztánc.

* Valtay tánc- és mozdulatművészeti iskolájában június 23-án diákkolon kezdődik. Kosuth 11.

HIREK

Dolgoztass, hogy dolgozhass!

Gyógyszertárak éjjeli szolgálata, június hó 19-én reggel 8 órától június hó 26-án reggel 8 óráig: „Arany Angyal” Piac u. 50. telefon: 34-06. — „Reménység” Csapó u. 22. — „Szent Háromság” Homokkert Szabó Kálmán u. 14. telefon: 17-07. sz. — „Sas” Hatvan u. 50. sz. telefon: 39-19.

Megváltás

Két parányi jószág,
Két kicsi legény,
Tipegve ti jöttök
Itten is élém,

S végtelenbe nyuló
Bús órák alatt,
Oly örömmel türom
Rossz balsorsomat.

Ó, mert tudom, érzem:
Megváltás a kín
S ti értetek vérzem
Kis madaraim,

Lázam lázatokért
Cserébe adom,
— Söhajom, mosoly légy
A csöpp ajkamon!

Minden kin és fájás
Legyen az enyém!
Csak otthon kacagjon
Két kicsi legény.

Hangay Sándor.

— Istentisztelet a ref. templomban. Nagytemplomban délelőtt 10 órakor Gáll Mihály, délután 6 órakor Keeskes József. Kistemplomban délelőtt 9 órakor Keeskes József, délelőtt 11 órakor dr. Dancsházy Sándor, délután 6 órakor Gáll Mihály. Kossuth-utcai templomban délelőtt 10 órakor Szabó László, délután 6 órakor Dusics Ferenc. Károlyi Gáspár-terti templomban délelőtt 9 órakor Sulyk Kálmán, délután 4 órakor Varga Balázs. Ispótytemplomban délelőtt 10 órakor Molnár Ferenc, délután 6 órakor Orsy János. Árpád-terti templomban délelőtt 10 órakor dr. Hegyaljai Kiss Géza, délután 6 órakor dr. Erdői Mihály. Homokkerti templomban délelőtt 10 órakor Kovács József, délután 6 órakor Banyay Zoltán. Nyilas-telepi templomban délelőtt 10 órakor Orosz János, délután 6 órakor Kusztor Dénes. Csapókerti templomban délelőtt 10 órakor Balogh József, délután 6 órakor Szilágyi László. Egyetemi templomban délelőtt 11 órakor Szene László, 10 órakor Konez Zoltán. Augustina szanatóriumban negyed 10 órakor Konez Zoltán. Egyetemi kisközségi templomban délelőtt 10 órakor Teglavetzi Gyula. Sárokoz Lajos dr. Téglavetzi Gyula. Házbán délelőtt 9 órakor Erdői Károly, Wolaftka-telepi olvasókör délelőtt 10 órakor Banyay Zoltán. Varga Balázs. Tanyai istentisztelet. — Pallagon délelőtt 9 órakor Pál Antal. Ebesen délelőtt 10 órakor Molnár Gyula. Etyekben délelőtt 10 órakor, Belsőháton délelőtt 10 órakor dr. Papp Géza.

— Az Árpád-terti egyházzész tanácsa évzáró ülését fogja megtartani. A tanácsülés helye a Kassa-út 12. számú épület 1. emelete. A tanácsülés ideje: vasárnap délután öt óra. A tanácsülés tárgya: a lelkipásztor jelentése a negyedévi munkáról. Ezen a gyűlésen fog elbúcsúzni az egyházzész dr. Erdői Mihály segédlelkészétől. Őt ugyanis az egyházi felsőbbség a kistemplomi egyházzészbe helyezte át.

— Dr. Orosz Jenő, a Várad-egyházmegyei Takarékpénztár, Debrecen, ügyvezető igazgatója, miután intézetének részvény-majoritása új tőkeérdekeltség kezébe került, amikor is az intézet élére új vezérigazgatót is választottak, tisztségéről lemondott és a takarékszolgálatból kilépett.

— Fogház helyett halált kért. A szolnoki törvényszék zárt tárgyaláson vont felelősségre Turi Lajos volt tárkevei tanítót, mert a feljelentések szerint az elemista kisleányokkal erőszakoskodott. A törvényszék nyilvánosan hirdette ki az ítéletet: 12 évi fegyházra ítélte a tanítót a vádbeli bűncselekmények miatt. Enyhítő körülményt nem talált, csak súlyosbító körülményeket. A tanító fellebbezett és halálbüntetést kért.

Elmebeteg leány keverte az arzént a galuskába

Beszámoltunk már arról, hogy Nemes László nádudvari gépészkovács meghalt arzénmérgezés következtében, mert a galuskába arzénos port főztek. A debreceni vizsgálóbíró és vizsgálat során megállapította, hogy az arzénos galuskát Fekete Róza főzte, a gépészkovács vadházas-

társa, de az arzénos por, mely a gyümölcsfapermetezésből maradt vissza, úgy került a galuskába, hogy Fekete Róza 19 éves Róza nevű elmebeteg leány a polcon talált port beleszórta a galuskát főző fazékba. A galuskából a leány is evett és igen súlyos állapotban ápolják a kórházban.

— Az Árpád-terti Nőegylet szeretetuzsonnát ad vasárnap délután. Az Árpád-terti Nőegylet szeretetvendégségében látja szívesen az érdeklődőket vasárnap délután. A szerény uzsonna a parókia udvarán megterített asztalokon lesz. Ha az idő kedvezőtlen, akkor a parókia első emeletén. A vezetőség kéri, hogy helyét vasárnap délután 6 óra előtt mindenki igyekezze elfoglalni.

— Munkatáborból való szabadditás meséjével szelhamoskodtak. A budapesti főkapitányságon befolyással való üzérkedés miatt letartóztatták Halpern Pál 50 éves nyugdíjast és néhai lovag Beer Vilmos postafelügyelő 57 éves nyugdíjas özvegyét, mert egy gazdag budapesti özvegyasszonytól több tételben pénzt csaltak ki azzal a mesével, hogy előkelő összeköttetések által ki tudják szabadítani a munkatáborból fiát.

— Az ONCSA-telepen, a Sotyori-utca 19. szám alatt ma, szombaton délután 7 órakor református istentisztelet lesz.

— A Fűszerkereskedők Egyesülete elnöksége közli, hogy a Barosszövetség fűszerkereskedői elnökségével történt régebbi megállapodás alapján minden fontosabb szakmai ügyet karöltve a legteljesebb egyetértésben közösen megtárgyalva viszi a gyakorlati élet útján a megvalósulás felé. Ennek a gondolatnak adott értéket a szakma részére az, hogy rendszeresítette a minden vasárnap pontosan délelőtt fél 12-étől 1 óráig tartó tagtervezetéseket. Ezek az összejövetelek rendszerint a Barosszövetség, Ferenc József út 9. szám alatti helyiségében tartatnak meg — ha ennek előrelátható akadály nincs. Az utóbbi időben azt tapasztaltuk, hogy tagjaink kevés érdeklődést mutatnak a közös munka iránt — így ismételtel felhívjuk erre szíves figyelmüket. A most következő 11. hó 20-án vasárnap délelőtt 11 órakor, a rendes szokástól eltérően nem a Barosszövetség helyiségében tartjuk az értekezletet, hanem a fűszerkereskedők az év tavaszán vásárolt saját háza udvarán, miután tagjainknak ez alkalommal megakarjuk mutatni, a Cserepes u. 3. szám alatt átalakított és fűszerek javendobeli székhezát. — Minden kartársunkat, Egyesületi vagy Barosszövetség szívesen látunk. Jöjjenek el nemcsak a házhoz megnézni, de az értekezleten is részt venni, ahol a többiek között a bajtársi szolgálat kiépítéséről is lesz szó. Ez alkalommal Cserepes u. 3. szám alatti saját házunknál. Elnökség.

— A szentesi hetipiacon hangszóró közli az úrdragítók nevét és az árakat. Szentesről jelentik: Most helyezték územbe a város képviselőtestületének határozata alapján megvásárolt hangeresztő berendezést. Az erőshangú hangszórók minden hetipiacos napon felhívják a piaci árusok és vevők figyelmét a legújabb közérdekű rendeletekre és piaci árakra. Hangszóróval tájékoztatják a hetipiacok népét arról is, hogyan kell eljárni kisebb ügyes-bajos dolgok elintézésében. Szentes az első város az egész országban, ahol az úrdragítók nevét és az általuk elközpontolt árdrágítás vétségét beolvassák a hangszóróba. Szentes példáját Szeged és Makó is követni akarja és komoly formában foglalkoznak egy-egy hangeresztő berendezés felszerelésével.

— Halál a szabóműhelyben. Az elmúlt napon jelentés érkezett a debreceni rendőrség központjára, hogy Rompa Sándor szabómester munka közben Wessellényi-utca 1. szám alatti szabóműhelyében hirtelen rosszul lett és meghalt. A központi ügyelet a tisztiorvos társaságában kiszállt a helyszínre és az orvosi vizsgálat hamarosan megállapította, hogy Rompa hirtelen halálát szívbenulálás okozta. Az orvosi véleményt alátámasztotta a kihallgatott tanúknak az az állítása is, hogy Rompa Sándor már hosszabb idő óta szívjágy miatt orvosi kezelés alatt állt.

— Elemliszert, két kiló szalonnát, kenyert, télilkabátot, nadrágot lopott el Kálmán József gazdasági cseléd Tóth István elepi gazdálkodótól. A tolvajt elfogták és a bíróság most egyhónapi fegyházra ítélte el jogerősen.

— 7000 ember lakik már csak Cagliariiban, Szárdínia fővárosában. A naponkénti bombázások miatt ugyanis igyekeznek biztonságba helyezni az embereket. Cagliariinak rendes viszonyok között több, mint 90.000 lakosa van.

— Szétronsolta a jobbkezejét Huszti Gyula gúti erdőőr, aki a nyírmartonfalvai határból italtalan, jókedvűen menetelt hazafelé és útközben meglöbálta töltött fegyverét. A fegyver elsült és a golyó átfúrta jobbkeze-fejét és szétronsolta.

Cigarettafőzőknek fontos megismerni

a legdrágább de legjobb

RAFFA

CIGARETTAHÜVELYT

Szopkájá szabadalmazott nikotinmentesítő betéttel. Ezen keresztül a szivár még a legrosszabb dohányból is a legkellemesebb. Nem ideig-ideig köhögést, vagy krákogást és tudejének sem árt. ÁRA: 100 darab 2-es, vagy 3-as 94 fillér. Ugyanílyen nikotinmentesítő betéttel!

CIGARETTASZIPKA

bakelitből 1 darab 8 fillér, javorfából 1 darab 44 és 80 fillér. Raffa piccoló 3 darab válogatott szipka 17 darab tartalékbetéttel 30 fillér.

Mindegyik szipkához cserélhető Raffa-betét 10 darab 20 fillér. Kapható minden dohánykiszáradóban, viszonteladókban, megfelelő árengedménnyel a M. kir. dohánygyáruddában, Kónitsk Géza Rt. Kossuth-utca 15. Lindenfeld és Schwartz Gr. Dégenfeld-ter 7. Debreceni Fűszerkereskedők Áruszerző Szövetkezete. Baltazár Dezső-utca 9. Varga József Simonffy-utca 2/b. Fahidi Erzsébet Hatvan-utca 4. Szentesi Erzsébet Hatvan-utca 1. nagykereskedőknél

Esztergomból Debrecenbe jött és ellopott a Petrik üzletből 17 méter hosszú szőnyeget

Petrik Károly Piac-utcai üzlete elől elloptak 17 méter hosszú futószőnyeget. A tolvaj vállára kapta a súlyos tekereset és rehint vele. A nehéz teher miatt nem tudta sokáig futni és így a lopás felfedezői hamarosan a nyomába jutottak és rendőrnök adták át a tolvajt.

A debreceni törvényszék most vontá kérdőre a tolvajt, akiről kiderült, hogy Ostyán Mártonnak hívják, napszamos. Lopásért már volt elítélve. Legutóbb Esztergomban tartózkodott és onnan utazott Debrecenbe. A Piac-utcán sétált és akkor látta meg az ajtó mellé tett nagy tekeres szőnyeget, felkapta és futásnak indult vele. A tolvajt a bíróság egyévi börtönrre ítélte el. Az ítélet jogerős.

* A Debreceni Jótékony Nőegylet nyári ünnepéje ma, szombat délután hat órakor lesz Magos György-ter 10. sz. árva-házában.

* Fűrdődresszt tökéletes szabásban készítek. Róza Árpádné fűzőszalon, Püspöki palota. Telefon: 23-59.

* Őriási érdeklődés a vasárnapi kívánsághangverseny iránt. A debreceni MOVE által holnap, vasárnap este a MAV „Egyet-értés” termében rendezendő rendkívül nívós hangverseny iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. A rendezőségnek a már ismert fővrosi művészeket kívül sikerült megnyerni Lipp Editet, aki Mecs verseiből ad elő, úgyszintén Kántor Béla előadóművész Budapestről. E két tehetség teljes kiegészítésül szolgál a már pazarul beállított műsornak. A konferálást Boday Miklós végzi, aki tökéletes rutinízolt humorával nem egy kedves percet fog szerezni a nagyközönségnek. Géczy Éva, a m. kir. Operaház táncművésznője a fővárosban is nagy sikert elért Poldini: „Farsangi lakodalom” és Johan Strauss: „Déli rózsákat” fogja előadni. Baksa Kató, Mindszenti István, Madarass Gizella, Csapó György mind-mind biztosítéka az est sikerének. Ezúton értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy aki a város központjától 10 percre fekvő MAV műhely előadótérhez nem gyalog kíván kisértelni, azok részére autóbusszjárat van a Dóczytól biztosítva. Egyben kérjük kedves vendégeinket, hogy az igen nagyszámúban előjegyelt jegyeket vasárnap déli 12-ig a dohánygyár portásánál vegyék át s végül felhívjuk a közönség figyelmét, hogy az előadás pontosan 7 órakor kezdődik.

* Turáni Vadászok! Folyó hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a Szárnyaskerekben Hunyadi-utca 9. szám alatt előadást tartunk nektek. Előadók: Molnár János és dr. Magyar Zoltán. Legyetek ott mindnyájan! Elnökség.

* Az Enyingi Török Bálintné Fülléregylet 1943 június 20-án, vasárnap délután 6 órai kezdettel az ev. templomban (Miklós-utca 3. sz.) vallásos estet rendez. Műsor: 1. Közének. 2. Ima. 3. Bach: Preludium in Fuga. Organán előadja vitéz Tóth Á. Péter. 4. Előadást tart: Konez Aurélné. 5. Finn egyházi énekek. Előadja a ref. polgári leányiskola énekkara, Polster Márta tanárnő vezetésével. 6. A finn egyházi életről beszél Benkó István gyulai ev. lelkész. 7. Szavál vitéz Horkay Béláné. 8. Közének. A vallásos est jövedelme az özvegy evangélikus papnék megsegítésére szolgál. A nemes célra való tekintettel felülfizetéseket köszönettel fogadunk. Műsormegváltás kötelező. (1 P.)

A Debreceni Nyári Egyetem

augusztus 1—18 között tartja meg szokásos évi előadássorozatát. Debrecen már 17 éve irányító központja annak a gondolatnak, hogy mi magyarok nemcsak a magunk számára vagyunk értékes nemzet, hanem Európa is számon tart bennünket s értékeinket a külföld is igyekszik megismerni. Igazi értékeink, szellemi és népi kincseink, a fajta ereje és a szellem fensőbbisége adja azt a drága erőt, mely 1000 évnél régebbi idő óta élte bennünket és hivatással látja el a magyarságot. A kezdetben főleg idegenek számára tervezett magyarságismertető előadások sora évről-évre gyarapodott a Nyári Egyetemen s a vezetőség meggyőződött arról, hogy igazi belső értékeink és jelentőségünk itthon sem eléggé ismeretk s a külföldiek számára tervezett előadásokhoz kapcsolta a magyarság leglényegét megmutató előadássorozatot. Ezekben az előadásokban magyar tudósok vizsgálták és vizsgálják a magyar értéket s ezáltal a debreceni Nyári Egyetem arra is elhivatott, hogy magyarabb öntudatot terjesszen és önismeretre neveljen. A Nyári Egyetem vezetősége ma is mindent meglesz, hogy kulturális célját és hivatását betöltsen. Ebben az évben a magyarságtudománnyal kapcsolatos kérdéseket veszik kiváló tudósok vizsgálat alá s két főcsoportban foglalkoznak az eddig elért eredményekkel. Az első csoport a magyar önismeret alapkérdéseit vizsgálja. A második csoportban állandóság és változás a magyar szellem alkotásainak értékelésében főcím alatti előadásokat vettek tervebe.

Dr. Milleker Rezső egyetemi ny. r. tanár, igazgató a rendezőbizottsággal együtt végzi ezt a nagyjelentőségű kulturális munkát. Külföldieknek kívül sok megszállott területi magyar és országunk különböző vidékein élő lelkes magyarok nagyszámúval jelentkeztek már eddig is. A Nyári Egyetem titkársága mindent meglesz, hogy a rendkívül idők ellenére is a lehető legjobb ellátásban részesítse a Nyári Egyetem hallgatóit. Minden érdeklődőnek készséggel nyújt felvilágosítást a titkárság. (Nyári Egyetem, Debrecen 10.)

— Elkapta a karját a szénkeverő gép. Szabó Imre kazánkovács, Mező-utca 4. szám alatti lakos az elmúlt napon munkahelyén a villanygyárban dolgozott. Munka közben a szénkeverő gép elkapta egyik karját és eltörte. A mentők nyújtottak neki első segítséget, majd kiszállították a sebészeti klinikára, ahol a törött karral gipszbe tették.

— Kávébőség Braziliában. Az Egyesült Államok nagyobb mennyiségű kávét akarnak átvenni Braziliától, azonban a mintegy kétfélmillió zsák kávét hajótér hiány miatt nem tudják elszállítani.

* Felntöttek iskolája! Helyesírási, számtani, társadalmi, levezetési stb. ismereteit kiegészítheti. Súlyos életproblémáiban tanácsadó. Korrekt diplomás előadó. Miklós-u. 25.

* A vaskereskedők nyári hétvégi szünete. A Debreceni Kereskedők Társulat vaskereskedőszakszövetsége ezúton hozza a nagyérdemű közönség tudomására, hogy csatlakozva az országos hétvégi mozgalomhoz, a vasútletek 1943 június 19-től augusztus 15-ig szombatoként délután 2 órától kezdve zárva lesznek. Tisztelettel kéri tehát a szakszövetség, hogy e rövid két hónap alatt vasszünetüket mindenki szombatoként délelőtt beszerezni szíveskedjék.

Feketén — nem

A debreceni vendéglősök szakosztálya legutóbbi ülésén kimondta teljes egyhangúsággal, hogy még a legnagyobb nyersanyaghiány esetén sem hajlandók semmit feketén vásárolni és csak olyan élelmiszert és egyéb anyaggal dolgoznak, amit rendszeresen, megszabott árért vásárolhatnak.

Ezt a határozatot követésreméltó példaként kell odaállítani. Olyan szellemet és gondolkodást árul el ez a fogadalomszerű elhatározás, melyre valóban építeni lehet a fekete piac és zűzgölgöm ietörésére irányuló törekvésekben.

Hangsúlyozni kívánjuk ezt az elhatározást a mai napon, mikor éppen városunkba érkezik Boromiszta Géza iparügyi miniszter. Bizonyára kellő méltányossággal részélti a debreceni határozatot, az iparügyek legfőbb gondozója.

A derék magyar iparos hangja van ebben a határozatban, mely körül minden tiszteltelen — vagy törvénytelen utat. De éppen azért érdemes arra, hogy a kormányzat részéről kellő támogatásban részesüljön az anyagelosztás terén.

Gyászrovat

Id. Nagy Ferenc életének 80-ik évében meghalt. Temetése szombaton délután 6 órakor lesz a köztemető II. A) számú ravatalozó terméből. Bercsényi-utca 39. Dankó temetkezés.

Rompa Sándor szabómester 53 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 5 órakor lesz a köztemető III. ravatalozó terméből. Wesselényi-utca 1. Dankó temetkezés.

46 kis liba különös esete

Negyvenhat kis libát vitt a piacra eladni Püspökladányban Herpay Lajos 65 éves nagyrábei gazdálkodó. A piacon a libákat 13 pengőjével akarta eladni, de a vevők figyelmeztették, hogy így nagyon drága lesz, mert a kis liba ára 2.80. Herpay megnevezte a piaci árjegyzéket a fekete táblán és amikor látta, hogy a vevőknek van igaza, kijelentette, hogy most már nem eladó a liba és indult szekerével visszafelé.

A csendőr azonban úlját állta és a vevők jelentése alapján kihallgatta. Az öreg gazda azzal védekezett, hogy azért gondolta meg az eladást, mert a libák dügösek és nem akarta, hogy a vevők károsodjanak. A kifogást nem fogadták el és megindult ellene a bünvádi eljárás.

Az evangélikus templomban vasárnap délelőtt 10 órakor istentisztelet, prédikál: dr Pass László. Délután 4 órakor evangélikus szórványistentisztelet. Hajdú-Böszörményben. Prédikál: Németh Sándor. Este 6 órakor templomi vallásos este, melyen dr Koncz Auréll és Benkő István lelkész tart előadást.

A D. Villanygyár labdarúgójátékosai ma este fényolcra a klubhelyiségben (Ferenc József-út 36 alatt) játékosértekezleten megjelenni tartoznak.

Kölbásztól kapott húsmérgezést. Balogh Ilona háztartási alkalmazott Paccsirta-utca 45. szám alatti munkahelyén az elmúlt nap folyamán hirtelen rosszul lett. A mentők kiszállították a klinikára, ahol megállapították, hogy valami mérge került a szervezetébe. Kihallgatása után kiderült, hogy húsmérgezés történt, mert romlott kölbászt evett. Állapota súlyos.

A Deák Ferenc-utcai izraelita templomban a Kormányzó Úr születésnapján istentisztelet volt. Elmondták az uralkodót megillető hálaimát, majd Weisz Pál főrabbi mondott ünnepi beszédet.

Kötél általi halál kettős gyilkosságért

A bajai törvényszék rögtönfelő tanácsa tegnap hozott ítéletet Németh Péter 40 éves bácsmonostori lakos kettős gyilkossági ügyében. Németh hetekkel ezelőtt összeveszett feleségével, született Takaró Erzsébettel. A rabbiatus férj elől a nő a nagybaracskaik határban lakó vejéhez, Szabó Péter gazdálkodóhoz költözött. Németh puskát vett magához és két lövéssel agyonlőtte vejét, majd a puskágyával addig ütlegelte a feleségét, míg az is meghalt.

A tárgyaláson Németh elmondta, hogy löbbizben könnyögött feleségének, térjen vissza hozzá, az asszony azonban elutasította kérését, ezért határozta el, hogy leszámol vele. Mint mondomta, vejére már csak könyörüleiből lőtt rá másodszor, mert az első lövés után még élt és nem akarta, hogy szenvedjen. A továbbiak során kiderült, hogy Németh a gyilkosság elkövetése előtt több pohár bort ivott, hogy bátorságot mérítsen felténe elkövetéséhez.

A rögtönfelő bíróság Németh Pétert kötélt általi halálra ítélte.

A sakkautomata titkairól beszél készítőjének unokája

A múlt titkainak egyik legérdekesebb problémája: miben állt Kempelen Farkas, a zseniális magyar feltaláló sakkautomatájának titka? Valóban gép sakkozott-e, vagy ember ült a rejtélyes szerkezetben? A probléma ma is eldöntetlen. Mindkét verzióknak vannak hívei és van irodalma is. A gép maga állítólag akkor pusztult el, mikor Napoleont megverte sakkban és a császár dühében összetörte a masinát.

Kempelen Farkasról nagy általánosságban csak azt tudjuk, hogy ezt a „csodát” szerkesztette. Pedig sok más feltáratlan találmánya is van ennek az elfelejtett magyar zseninek. Kempelen Farkas unokája, Kempelen Béla, az ismert történetudós mondomta el a Magyar Vidéki Sajtótudósító budapesti munkatársának: mit tud a család a világhíres dedapa életének még feltáratlan titkairól. Érdekes dolgokat tudunk meg.

Kempelen Farkas 1734-ben született Győrben és Pozsonyban tanult és a kamara-hivatalnál volt tisztviselő. Így helyezték át Bécsbe, ahol bemutatták Mária Teréziának. Ennek a bemutatásnak kevesen tudják a történetét. Híre járt, hogy a császár-királyné roppant szomorú, mert gyakori betegeskedése miatt kénytelen naphosszat az ágyat orizni. Kempelen Farkas megdumta ezt s egy olyan automatikusan mozgatható ágyat konstruált, melyet az ágyban fekvő beteg saját maga ideoda irányíthatott. Bemutatták ezt a találmányt a királynének, akinek nagyon megtetszett a furcsa ágy és feljegyezték róla, — hogy naphosszat azzal szórakozott, hogy az ágyat a szoba egyik végéből a másikba tologatták. Így kezdte Kempelen Farkas fantasztikus életpályáját. Néhány nap múlva megbízták Kempelen a schönbrunni palota előtt álló monumentális kút megtervezésével. Ezt követte gyors egymásutánban a budai várpalota restaurálása, az apatiné szövőgyár felállításá s a budavári régi színház felépítése. A jó budaiak ugyanis panaszokdakt a nádornak, hogy semmi szórakozásuk nincsen. Ennek a panasznak az eredménye lett, hogy Kempelen megbízták a budai várszínház — akkor renházkolostor — átépítésével. Így önzöltek a megbízások Kempelen Farkashoz, akiknek zsenialitására a királyné akkor ifyvelt fel, amikor tologatható ágyával meggyógyította őt fizikai betegségéből eredő ideges bajjától.

Mária Terézia ekkor már minden fontosabb ügyben kikérte Kempelen Farkas tanácsát. — Leányaihoz írt leveleiben minduntalan emlegette „...megbeszéltem Kempelennel ezt, vagy azt”. Ekkoriban már Kempelen írta az udvari ünnepélyekre az alkalmi szindarabokat is. A fiatalember így az egész udvari társasággal megismerkedett.

Egy alkalommal valami Pelletier nevű francia bűvész frapáns mutatóványokat mutatót be az udvarnál. Mária Terézia nagyon érdeklődött az ilyesmi iránt és megkérdezte Kempelen: nem család-e a francia bűvész mutat-

ványa? Kempelen válasz helyett háromhónapos szabadságot kért. Aztán bemutatta gépemberét, a híres sakkautomatát.

Epp ekkor járt a bécsi udvarnál Pál orosz nagyherceg, Katalin cárnó fia. A királyné sietett megmutatni az orosz trónörökösnek Kempelen találmányát. A trónörökösnek roppantul megnyerte tetszését a csodálatos gép és így került ki Kempelen Szentpétervárra. Legelőbb is így írták eddig a történészek. Kempelen Béla, a dedunoka családi adatai szerint azonban a hiteles oroszországi út története nem ilyen regényes. Egyszerűen az történt, hogy Kempelen fivére, János, aki egyébként magasrangú katonatiszt volt akkoriban Mária Terézia megbízásából Oroszországba, a cári udvarhoz készült. Ez a tábornok vitte ki öccsét Oroszországba.

Oroszországban Nagy Katalin cárnó uralkodott ekkor. Igen megkedvelte Kempelen és sokat tanácskozott vele. Kempelen Farkas majdnem ott ragadt Oroszországban, mert beleszeretett egy előkelő orosz hercegnőszőnyiba. A szerelem azonban szerencsétlenül végződött: Kempelennek haza kellett utaznia — a hercegnő nélkül. Legendák terjedtek azonban el, hogy Kempelen Farkas elkészítette a hercegnő pontos viaszmasát és ez a viaszbab élethűen tudta utánozni a hercegnő mozgását és hangját is.

Kempelen aztán idehaza mégis megnősült és családot alapított. Első felesége Piani Franciska volt, ennek halála után pedig Gobelius Anna Mária vette feleségül. Kempelen Farkas gyermekel — eladva a csalóközi javakat — beköltöztek Pozsonyba. Itt született Kempelen Rudolf is, aki Kempelen Bélának, a ma élő lezármazottnak nagyapja volt. — Ritka dolog, hogy egy gépember unokája beszél a dedapa titkairól.

Biztosítottak 800.000 pár műtalpú cipő gyártását

A Lábbeli Központ legújabb terve szerint főleg a műtalpú lábbelik gyártását segítik elő. A központ 800.000 pár gumi, sejtől és textiltalpú cipő gyártásához biztosítja a szükséges anyagot. Műtalpú cipőket, főként a városi lakosság számára készítenek, sőt foglalkoznak azzal a tervvel is, hogy a városi lakosság talpszükségeitnek bizonyos részét kizárólag sejt-bőrtalpakból fedezik. Krupponbőr talpakat főleg a vidéki lakosságnak utálnak ki.

A hadbavonultak hozzátartozóinak megsegítésére 15 szolnoki gazdálkodó a mélyszántásért részükre kifizetett 1860 pengő termelési jutalmat befizette a bajtársi szolgálathoz.

Nyugodtan akar aludni?

Matracát, hencserét, rekamiáját, fotelljét csináltassa **MANDEL** kárpitossal
CSAPÓ-UTCA 28. (második udvar). Kész áruk raktáron

Június 28-án Honvédnep

Felsőbb rendelkezés folytán minden év június 28-a a Honvédségé. Debrecenben is ünnepélyes keretek között rendezik meg a Honvédnepet. Most mikor honvédségünk jelenti a nemzet jövőjét, a polgári társadalom fokozott tisztelettel és megbecsüléssel fordul a magyar haderő felé. Éppen ezért nagy érdeklődés nyilvánul meg a Honvédnep iránt. Ezen a napon délután a Stadionban nagyszabású ünnepély lesz, melyen szerepel valamennyi alakulat és bemutatja a fejlettségét és harci kiképzését.

Az ünnepély belépőjegyekkel tekinthető meg. A bevétel rendkívül nemes célt szolgál, a Hadtest hadigondozása alapját. — A belépőjegyek árai úgy vannak megállapítva, hogy minden társadalmi réteg megtekinthesse az ünnepélyt. A jegyek árusítása már megkezdődött a Piac-utca 29 és Kossuth-u. 2. szám alatti trafikokban.

Időszerű kislexikon

NÁPOLY, Olaszország harmadik városa, megsemmisítő angol légitámadások középpontja. — A hasonlónévu Déloaszország központja. Lakosainak száma felül van a kilencszázezeren. Olaszország első kikötője. Idegenforgalmi szempontból is nagy jelentőségű, ismeretes a mondás: Nápolyt látni s aztán meghalni... Történetéből annyit, hogy a pompás termotálajú vidéken görög gyarmatosok alapítottak először várost Neapolis (Ujváros) néven. A római világban sem csökkent jelentősége, a tudomány és művészet központja volt, a korai középkortól kezdve pedig Déloaszország vezetőállamának a székvárosa. Az újabb korban azonban múltjához képest csak csekély fejlődést mutat: ipara nem nagy, a láva- és korallmunkák, valamint a makarónigyártás jelentős csak. Gazdagon termő mögötties területe magyarázza meg, miért Nápoly Olaszország első kikötője. Kikötője különben az egyetlen természetes kikötő az Appennini félsziget nyugati részén. Idegenforgalmi nevezetességei: a Vezuv tűzhányó, Sorrento félsziget.

Uj könyvek

Bibó Lajos: Anyám. A fiú, aki nagyot vétett valamikor az anyja ellen, évek múlva, amikor menthetlenül eltévedt már az élet sűrűjében s a hamis csapások között sehogyan sem lelt az igaz utat, találkozik egy másik öregasszonnyal. Oly eha-gyottal és magáramaradottal, amilyen az anyja volt. S ekkor megfogja ennek az öregasszonynak a tévova kezét, elvállaja minden gondját-baját, hatalmas vállát odatartja a gyámoltalan élet minden nyomorúsága alá, lőt-fut, izzad és robotol érte. — Igazi férfi-regény ez, tele erővel és feszültséggel, mely lírával és emberismerettel. Szerkezete is merész és érdekes. A féktelenül kibomló, minden magasságot és mélységet bejáró ifjúság regényét fejezetenként válogatják a kátyúbarekedt férfilevek gyötrődéséi, s a mese e két szálát fonja egyéssébe a hajdan eltaszított anyai kéz emléke, a jóvátétel szándéka, meg ennek a véletlenül felbukkant s az anyja emlékét idéző riadt kis öregasszonynak a tekintete. Bibó Lajos regénye lebilincsel, mély élmény, tele erővel feszültséggel, lobogó szenvedélyekkel, a szerelem, a szeretet és az áldozat küzdelmének mesteri jelenetével. Gazdag, sodró erejű írás, a kitűnő regényíró egyik kimagasló műve.

BIBÓ LAJOS: „Sötét Hajnal” című regényében a férfikor legvágásozabb korszakát írja meg megrázóan őszinte erővel. Bibó Lajos az emberi lélek egyik legalaposabb ismerője, aki eddigi valamennyi művében a szenvedésre született ember és az élet örök nagy kérdéseivel foglalkozik. Mindegy kit választ hősül, föld egyszerű gyermekét-e, vagy a nagyváros emberét, mindig egy formán melyre nyul és a lélek legelrejtettebb terülein kutat, — hogy felszínre hozza a lényegét és az igazságot. Ezért él valamennyi alakja, akikben az olvasó mindig önmagára, a maga küzdelmeire, a maga csalódásaira és a maga legtitkosabb céljaira ismert. Páratlan az a jellemző erő, amellyel Bibó Lajos alakjait az olvasó elé állítja. Csaknem egyedülálló az a könyörtelen szenvedélyesség, amelyen a mese izgalmaságával a szerkezet szilárdságával és a nyelv kifejező erejével, akár regényt, akár szindarabot ír, művét minden esetben a dráma

szintjére lendíti. Egész művészetében a mai kor embere, emellett minden megnyilatkozásában a fajta igazi szellemet és akaratát képviseli. Mélységesen emberi és mélységesen magyar, ez a megállapítás fejezi ki talán leghívebben írói szándékait és ez a megállapítás fejezi ki talán legmaradéktalanabban igazi értékét és jelentőségét is.

FILM

A HUNGARIA filmszínház tegnapi előadásait a Kormányzó Ur Öfömetősága országglasának jelentősebb mozzanatait megörökítő film vezette be. Sorra eleve-nedtek előttünk az elmúlt évtizedek jelentősebb eseményei s magunk előtt láttuk trianoni elnyomatásunktól kezdve az országgyarapodás lélekemelő mozzanatainak hosszú sorát, mintegy emlékeztetőül. A közönség spontán lékeztetőül. A közönség spontán nagyszerű bemutatást.

Vera Nikolszkaja című látványos filmoperett következett ezután. A pazar bőkezűséggel kiállított film meséje még a cári Oroszországban kezdődik s az invenciózus mese végős kibontakozása az orosz emigránsok életét állítja elenk színesen. Marte Horell, Willy Fritsch, Theo Lingner és Hedvig Bleibtreu sokoldalú és ügyes játékkészséggel teszik élvezetese az egyébrént is kifogástalan keretet és méretet kapott filmet.

Hogy kell a lisztet kezelni

A jegyrendszer mellett is előfordul, hogy a háztartásokban ki sebb-nagobb lisztartalek készletek keletkeznek, amelyeket a háziasszonyok igyekeznek minél hosszabb ideig megtartani. — A helytelen kezelés következtében azonban mire felhasználásra kerülne sor, a sokáig tartott liszt már dohos, élvezhetetlen. Általános közéleti érdek is fűződik tehát ahhoz, hogy a nehezen tartható lisztet időközönként szakszerűen kezeljük.

A lisztartókból, vagy papircsökből a lisztet három-négy hetenként nagyon tiszta papírra kell önteni, szét kell tergetni. Utána legalább egy óra napfényre kell tenni, ami által elveszti állottságát sőt dohoságát is. Késő ősszel és télen, amikor napfény nincs, egy nagyobb, teljesen zsímentes lábasba öntünk a lisztet és a lábasat a tűzhelyen 5—8 percig lassan melegítjük. Közben tiszta fakanállal állan doán kavargatjuk. Ilymódon a liszt teljesen elvesztí dohoságát. Utána nem szabad ugyanabba a lisztartóba, vagy zsákcsockába visszaönteni, hanem a lisztartót vagy zsákcsockát felváltva kikel mosni és alaposan megszáritani. Ezzel az eljárással a liszt 6—8 hónapig is eltartható.

Az Egyesült Államok hajóhiánya miatt, nem tudják elszállítani Braziliából azt a 2 millió zsák kávé, amelyet ott vásároltak.

Nem drága az angora kalap, ha Kalapiparnál
Széchenyi utca 7. sz.
szerzi be.
Divat modellek minden szímben
P 40.- és 45.-
Angoraszórt minden mennyiséget veszünk.

